

LASTENKIRJALLISUUDEN PIRKANMAA

I Maakunnalla on vahva kirjallinen maine

Mistä Kiljuset, Tatu ja Patu ja Tiitiäinen ovat kotoisin? Sitä on ehkä vaikea tietää, mutta ainakin kirjailijat, jotka heidät ovat keksineet, ovat Pirkanmaalta: Jalmari Finne on kotoisin Kangasalta, Kirsi Kunnas asuu Tampereella ja Aino Havukainen ja Sami Toivonen nykyisin Sastamalassa. Monet lasten- ja nuortenkirjallisuuden tekijät ja muut alan osaajat ovat keskittyneet Pirkanmaalle niin, että maakunnan voisi hyvin nostaa Suomen lastenkirjallisuuden keskuksesi.

Jo 1900-luvun alussa Tampereella ja sen lähikunnissa asui monia kirjailijoita. Heidän yhdyssiteekseen vuonna 1943 perustettu *Pirkkalaiskirjailijat ry* oli Suomen ensimmäinen maakunnallinen kirjailijayhdistys, jonka perustajajäseniin kuuluivat muun muassa Oiva Paloheimo ja Ilpo Kaukovalta. Edelleen aktiivisesti toimivan yhdistyksen tavoitteena on innostaa suurta yleisöä lukemaan ja tuoda kirjailijoita lähemmäksi lukevaa yleisöä.

Vuonna 1964 Tampereelle perustettiin *Suomen Nuortenkirjaneuvoston* alaosasto. Vuodesta 1957 toiminut Suomen Nuortenkirjaneuvosto (nyk. IBBY Finland) on kansainvälisen IBBY:n eli *International Board on Books for Young People* -järjestön Suomen jaosto, ja sen tärkeänä tehtävänä on lasten- ja nuortenkirjallisuuden ja lukutaidon edistäminen. Tampereen osasto yhdessä Tampereen kaupunginkirjasto – Pirkanmaan maakuntakirjaston kanssa on jakanut *Pirkanmaan Plättä* -palkintoa vuodesta 1975 alkaen. Plättä on nuorten oma kirjallisuuspalkinto, jonka voittajan pirkanmaalaiset lapset ja nuoret äänestävät edellisvuonna ilmestyneistä kotimaisista kirjoista.

Suomen Nuortenkirjaneuvoston Tampereen osaston aktiivisuuden ansiota on, että kaupunkiin perustettiin vuonna 1978 Suomen ainoa lasten- ja nuortenkirjallisuuden tallennus-, tutkimus- ja tiedotuskeskus, *Suomen Nuorisokirjallisuuden Instituutti*. Perustamiskokouksessa 15.5.1978 oli läsnä 72 henkilöä, pirkanmaalaisista kirjailijoista muun muassa Asko Martinheimo, Arto Seppälä ja Anneli Toijala. Näin saatiin viimein toteutettua pitkään elänyt haave valtakunnallisen lasten- ja nuortenkirjakeskuksen perustamisesta, vuodesta 1965 toimineen ruotsalaisen esikuvan *Svenska Barnboksintitutetin*

mukaisesti. Jo silloin yhtenä perusteluna esitettiin Tampereen vahva kirjailijakaupungin maine. Vuodesta 2010 alkaen *Lastenkirjainstituutti*-nimisenä toiminut laitos on jo 35 vuoden ajan edistänyt lasten- ja nuortenkirjallisuuden ja lastenkirjan kuvitustaiteen tuntemusta ja tutkimusta ylläpitämänsä laajan erikoiskirjaston, julkaisemansa kulttuurilehti *Onnimannin* sekä järjestämisensä tilaisuuksien kautta. Instituutti jakaa *Onnimanni*-palkintoa.

II Pirkanmaa kirjailijoiden kasvualustana

Lastenkirjallisuuden Pirkanmaa -kirjanäyttelyssä on keskitytty pirkanmaalaisina pidettäviin kirjailijoihin ja kirjailija-kuvittajiin. Pirkkalaiskirjailijat ry:hyn on yhdistyksen perustamisesta alkaen kuulunut kaikkiaan yli 250 jäsentä; vuoden 2011 lopussa jäsenmäärä oli 136 henkilöä. Nyt tehtyä selvitystä varten käytiin läpi satojen kirjailijoiden ja kuvittajien henkilöhistoriaa ja tuotantoa. Selvityksessä on mukana kaiken kaikkiaan 172 henkilöä, jotka ovat kirjoittaneet tai kuvittaneet lasten- ja nuortenkirjoja ja asuvat tai ovat asuneet Pirkanmaan alueella. Suurin osa on kirjailijoita, mutta kuvittajien joukko ei ole vähäinen sekään. Näyttelyyn heistä valikoitui 103, ja teoksia on mukana kaiken kaikkiaan 122. Kuvittajat ovat näyttelyssä mukana kirjoilla, joihin ovat tehneet myös tekstin. Tällä hetkellä Pirkanmaalla toimii aktiivisesti viitisenkymmentä kirjailijaa ja kuvittajaa. (Katso lista mukana olevista tekijöistä luettelon lopusta sivuilta 54–55).

Lastenkirjallisuuden Pirkanmaa -kirjanäyttelyssä mukana olevien tekijöiden lisäksi on joukko kirjailijoita, jotka ovat syntyneet, asuneet tai muuten vaikuttaneet Tampereella ja lähikunnissa ja joita ei voi täysin sivuuttaa, vaikka he ovatkin tehneet pääasiallisen kirjailijanuransa muualla. Samoin monet pirkanmaalaiset aikuisille kirjoittavat ansaitsevat huomiota ansioillaan lastenkirjallisuuden alueella.

Varhaisimpia pirkanmaalaistaustaisia kirjailijoita ovat Theodolinda Hahnsson ja Annikki Virvatuli. Hahnssonia (1838 Tyrvää – 1919 Helsinki) pidetään ensimmäisenä suomeksi kirjoittaneena naiskirjailijana. Satakuntalaisjuuristaan huolimatta hän asui suurimman osan elämästään nyky-Pirkanmaan ulkopuolella, ensin Kokkolassa, myöhemmin Hämeenlinnassa ja Helsingissä. Hahnsson julkaisi kaiken kaikkiaan kuusitoista teosta, joista osaa voidaan pitää lasten- ja nuortenkirjoina. Hän myös suomensi lasten- ja nuortenkirjallisuutta.

Annikki Virvatuli-Kaik (1884 Hämeenkyrö – 1964 Juuka) syntyi Hämeenkyrössä ja opiskeli Jyväskylässä. Hän toimi kansakoulun opettajana muun muassa Virroilla ja Ikaalisissa, mutta avioiduttuaan vuonna 1922 muutti Viroon. Nimellä Annikki Virvatuli hän julkaisi romaaneja, näytelmiä ja satuja. Nuortenkirjassa *Kaarilan tytöt* (1920) päähenkilö Kreets saapuu junalla öiselle Tampereelle.

Runoilija Lauri Pohjanpää (1889 Helsinki – 1962 Helsinki) on asunut lapsuutensa ja nuoruutensa Tampereella. Hän on kirjoittanut muun muassa runotarinoita lapsille. Samoin runoilija Yrjö Jylhä (1903 Tampere – 1956 Turku) vietti nuoruusvuotensa Tampereella. Hänen runojaan on julkaistu useissa valikoimissa ja lukukirjoissa, ja hän on kirjoittanut kuvakirjan *Meidän pihan urheilijat* (1932), jonka kuvitti Rudolf Koivu. Eila Pennasen (1916 Tampere – 1994 Tampere) juuret ovat Tampereella, vaikka hän opiskeli ja työskenteli Helsingissä. Hänen ainoassa nuortenromaanissaan *Tunnussana ystävyys* (1956) yhteiskunnallisesti valveutunut 16-vuotias Iira matkaa Lappiin kansainväliselle työleirille, jolla autetaan sodasta hiljan selviytynyttä väestöä ja pohditaan niin rauhanaatetta kuin asepalvelustakin.

Tampereen Pispalassa kasvanut Lauri Viita (1916 Pirkkala – 1965 Helsinki) kuului sodanjälkeisen kirjallisuuden kärkeen; hänen lapsuudenkotiinsa Pispalaan perustettiin museo vuonna 1997. Vaikka Viidan tuotanto on suunnattu lähinnä aikuisille, monet hänen rakastetuista runoistaan ovat lukukirjoista ja runokokoelmista tuttuja eri sukupolvien lapsille ja nuorille.

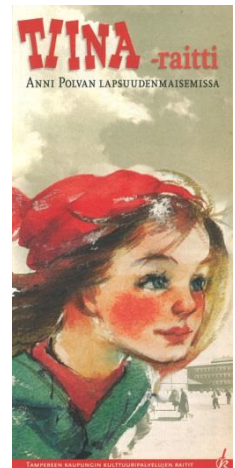
Myös monella nykypäivän kirjailijalla ja kuvittajalla on pirkanmaalaista taustaa – ja edelleen usein kesäpaikka maakunnassa. Mainittakoon heistä vaikkapa Vammalasta (vuodesta 2009 Sastamala) kotoisin oleva, nykyisin Espoossa asuva Mauri Kunnas, jonka *Koiramäki*-kirjat ja muut humoristiset kuvakirjat ovat saavuttaneet mainetta yli maan rajojen, ja tamperelaisistaustaiset Sinikka ja Tiina Nopola, joiden laajan tuotannon suosituimpia teoksia ovat *Heinähattu ja Vilttitossu*- sekä *Risto Räppääjä* -kirjat. Nokiolla lapsuutensa ja nuoruutensa viettänyt, sittemmin

järvenpääläistynyt Kristiina Louhi tunnetaan *Aino-* ja *Tomppa-*kuvakirjasarjoistaan ja muista kuvituksistaan, kuten Riitta Jalosen kanssa tehdystä palkitusta kuvakirjatriologiasta. Tampereella koulunsa käynyt, sittemmin helsinkiläistynyt Mika Wickström muistetaan kiitetystä esikoisteoksestaan *Hienoosokeria* (1991). Tampereella syntynyt nuortenkirjailija Ritta Jacobsson on asunut Ruotsissa 1960-luvun lopulta saakka.

Pirkanmaalle myös muuttaa tekijöitä eri puolelta Suomea, kuten Pohjois-Savosta Tampereelle kotiutunut kuvittaja Jani Ikonen (s. 1978). Hänen kuvittamansa ja Seita Vuorelan kirjoittama *Karikko* (2012) voitti ensimmäisen Pohjoismaiden neuvoston lasten- ja nuortenkirjallisuuden palkinnon syksyllä 2013.

III Monien kirjojen seikkailut tapahtuvat Pirkanmaalla

Tampere ympäristöineen on ollut ja on edelleen monen kirjailijan ja kuvittajan kotiseutua. Tämän lisäksi Pirkanmaa kaupunkeineen ja kylineen on useiden kirjojen tapahtumien näyttämönä. Tampereella nuoruutensa viettäneen, Turussa aikuisikänsä eläneen Anni Polvan (1915 Pietari – 2003 Turku) lapsuudenkokemukset Tampereen Tammelassa ovat luoneet taustan *Tiina-*kirjoille, joita ilmestyi vuodesta 1956 alkaen. Tampereen kaupungin kulttuuripalveluiden tuottama *Tiina-raitti* tutustuttaa kulkijansa Anni Polvan maisemiin ja *Tiina-*kirjojen tapahtumapaikkoihin Tammelassa ja Etu-Kalevassa.

Liisa Vuoristo (1927 Tampere – 2009 Espoo) muutti Tampereelta pääkaupunkiseudulle jo 1940-luvulla, mutta tamperelaisuus näkyy hänen tuotannossaan 1970-luvulle saakka. Hän on kirjoittanut kaksi Pispalaan sijoituvaa teosta. Esikoisteos *Villikot ja vieras Olli* (1959) kertoo lapsia kuhisevasta asuinalueesta, jossa pelottavan Virtaskan suojissa kasvaa arka ottolapsi. Teos alkaa kuvailulla: ”Talot riippuivat harjun ylemmillä rinteillä kuin kuivumaan ripustetut kintaat. Siinä missä järvet kurkottivat lähimmäksi toisiaan jättäen vain kapean kannaksen asutukselle, oli harju kaikkein korkein.” *Rajaportti* (1967) kertoo nuoresta rakkaudesta kansalaissodan keskellä.

Lempääläistaustaisen Annastiina Syväjärven (Mäkitalo) (s. 1982) vaikuttava kuvakirja *Siipirikko ei voi lentää* (2003) sijoittuu Tampereen tuomiokirkkoon. Tyttö kiipeää Hugo Simbergin

maalaamaan freskoon *Haavoittunut enkeli* ja pääsee tutustumaan niin enkelityttöön kuin yrmeisiin kantajiinkin. Samalla tulevat tutuksi myös muut tuomiokirkon upeat maalaukset.

IV Lastenkirjallisuuden rinnalla elää vahva lastenkulttuuritoiminta

Pirkanmaalla tehdään työtä lasten- ja nuortenkirjallisuuden hyväksi monella saralla. Kirjoja kirjoitetaan, kustannetaan ja luetaan. Kirjoista dramatisoidaan näytelmiä ja kirjat ja kirjailijat näkyvät myös muussa mediassa. Kirjoista puhutaan.

Sarjakuvakaupunkina Tampereella on vahva maine. Pirkanmaalaisia sarjakuvataiteilijoita ovat muiden muassa Kristian Huitula, Pauli Kallio, Timo Kokkila, Tiitu Takalo ja Jukka Tilsa. *Tampere Kuplii ry* yhteistyössä Tampereen kaupungin kanssa on vuodesta 2008 jakanut vuosittain *Sarjakuva-Finlandia-tunnustuspalkinnon* ansiokkaalle sarjakuva-albumille. Sarjakuvaa julkaisevan *Suuren Kurpitsan* lisäksi muita toimivia tamperelaisia kustantamoita ovat *Satukustannus*, *Sanasato*, *LK-Julkaisut* ja *Mediapinta*. Varsinkin sarjakuvataiteilijat julkaisevat runsaasti myös omakustanteita. *Tampereen Science Fiction Seuran Portti* on Suomen suurin science fictioniin ja fantasiaan erikoistunut lehti.

Tamperelaisen toimittajan, kriitikon ja tutkijan Päivi Heikkilä-Halttusen uusia ja vanhoja lasten- ja nuortenkirjoja arvioiva *Lastenkirjahylly*-blogi on tuttu monelle lastenkirja-alaa satunnaisestikin seuraavalle; kirjallisuudentutkijat tuntevat Heikkilä-Halttusen myös monista tieteellisistä tutkimuksista ja artikkeleista muun muassa *Onnimannissa*. Kirjoittamisen ohjausta antavat Tampereella toimiva *Viita-akatemian* kolmevuotinen kirjoituskoulu, jonka pääopettajana toimii kirjailija Niina Hakalahti, ja *Sanataideyhdistys Yöstäjä ry:n* sanataidekoulu, joka tarjoaa sanataidekasvatusta etenkin lapsille ja nuorille.

Lastenkirjallisuus on perustana niin Tampereen taidemuseon *Muumilaaksossa*, joka on kirjailija ja taiteilija Tove Janssonin alkuperäisiä muumiteoksia esittelevä museo, kuin *Lastenkulttuurikeskus Rullan* osallistavissa näyttelyissä. Kirjailija-kuvittaja Mauri Kunnaksen kirjojen sankarit ovat saaneet Pirkanmaalla runsaasti näkyvyyttä. Vuonna 2003 perustettiin Vammalaan, nykyiseen Sastamalaan *Herra Hakkaraisen talo*. Punkalaitumella Yli-Kirran talonpoikaimuseossa voi tutustua 1800-luvun pihapiiriin, josta Kunnas lainasi puitteet omalle Koiramäelle. Uusimpia teemapuistoja ovat Särkänniemeen kesällä 2013 valmistunut *Koiramäki* ja läheiselle Näsinkalliolle

17.11.2013 avattu *Tiitiäisen satupuisto*, joka perustuu Kirsi Kunnaksen lastenrunoihin. Ti-Ti Nalle puolestaan on musiikkileikkikoulunopettaja Riitta Korpelan nallehahmo, jolle omistettu talo sijaitsee Ikaalisissa.

Tampereen kaupungin museopalvelujen kulttuurikasvatyksikkö *TAITE* organisoi kulttuuripalvelujen ja perusopetuksen kanssa *Taidekaarta*. Sen kautta lapset ja nuoret tutustuvat eri taiteenlajeihin eri luokilla; esimerkiksi 3. luokan teemana ovat sanataide, kirjallisuus ja teatteri. 150-vuotisjuhlaansa vuonna 2011 viettänyt Tampereen kaupunginkirjasto on ollut esimerkillinen kirjasto kautta vuosikymmenten, ja sen tekemä lasten- ja nuortenkirjastotyö on ollut innovatiivista ja laajasti kiitettävää.

Pikku Kakkonen on makasiinityyppinen lastenohjelma, jota toimitetaan Tohlopissa ja esitetään Yle TV2 -kanavalla. Pikku Kakkosen lastenohjelmat ja pienille lapsille suunnattu kirjallisuus ovat viettäneet vahvaa rinnakkaiselämää vuodesta 1977 alkaen. TV2 tarjoaa monille maakunnan nuorisokirjailijoille foorumin myös aikuisdraaman puolella vuodesta 2010 esitetyn *Uusi päivä* -sarjan käsikirjoittajina. Näyttämötaiteen puolella tamperelaiset lasten ja nuorten ammattiteatterit *Ahaa Teatteri* ja *Teatteri 2000* (vuodesta 2012 alkaen osana Tampereen Työväen Teatteria) ja nukketheateri *Teatteri Mukamas* tarjoavat vuosittain monia klassikkotekstejä ja uusiakin käsikirjoituksia teatteriesityksiksi dramatisoituina.

V Pirkanmaa, keskellä ja laidassa samanaikaisesti

Pirkanmaalle on helppo tulla eri puolilta Suomea. Alue on käsitetty omaksi maakunnakseen vasta 1950-luvulta lähtien, ja se sijaitsee Satakunnan ja Hämeen vanhojen maakuntien alueella. Tällä hetkellä maakuntaan kuuluu 22 kuntaa vahvana keskuksenaan Tampere, Suomen 3. suurin kaupunki. *Lastenkirjallisuuden Pirkanmaa* -näyttelyä kootessamme lähestyimme asiaa tämän päivän näkökulmasta, vaikka vanhimmat pirkanmaalaiset eivät toki ole mieltäneet asuneensa Pirkanmaalla. Mukana näyttelyssä ovat siis sellaiset kunnat ja kaupungit, jotka nykyään kuuluvat Pirkanmaahan. Niinpä esimerkiksi Immi Hellénin synnyinpaikkakunta Kuorevesi jätetään huomiotta, koska se on kuntaliitoksen myötä liittynyt osaksi Keski-Suomea.

Maakunnan lastenkulttuuritoiminta on rikasta ja moni-ilmeistä. Pienimuotoisuus ja ihmisläheisyys ovat valtteja, joskin liiallinen vaatimattomuus ja sirpaleisuus voi häivyttää toiminnan

merkittävyttä ja aiheuttaa näkymättömyyttä. Epäilemättä pirkanmaalainen lastenkirja-ala vahvistuisi laaja-alaisesta yhteistyöstä, mutta jo nyt kannattaa olla ylpeä kotiseutumme monipuolisesta lastenkirjaosaamisesta. Onkin helppo yhtyä Lastenkirjahylly-blogisti Rouva Huun mielipiteeseen, että Tampereen kaupunki sopisi hyvin Suomen viralliseksi lastenkirjakaupungiksi. (Lastenkirjahylly-blogi 13.4.2012). Samaa mieltä ollaan *Lastenkulttuurijulkaisu Tyyris Tyllerön* Tampere-teemanumerossa 1/2012. Sastamalan kaupunki julistautui Suomen kirjapääkaupungiksi tammikuussa 2013, mikä on hyvä avaus!

Lastenkirjallisuuden Pirkanmaa -näyttelyn tiedot kirjailijoista ja teoksista on koottu erilaisista hakuteoksista, historiikeista, tutkimuksista ja verkkolähteistä sekä instituutissa aiemmin tehdyistä luetteloista. Näyttelyn painopiste on uudemmassa pirkanmaalaisessa kirjallisuudessa ja sen monipuolisuudessa niin kirjallisuuden eri lajien kuin julkaisijoiden suhteen. Näyttely on jaettu neljään osaan: I 1900–1940-luku: Varhaisia pirkanmaalaisia kirjailijoita, II 1950–1960-luku: Paikalliskuvausta ja nousevia tähtiä, III 1970–1990-luku: Yhteiskunnallisten aiheiden kukoistus, IV 2000-luku: TV-sankareita ja sarjakirjoja. Viimeisestä osiosta on mahdollistaa irrottaa erikseen uusinta pirkanmaalaista lasten- ja nuortenkirjallisuutta esittelevä paketti kouluille.

Lastenkirjallisuuden Pirkanmaa -näyttelyn ovat koonneet ja näyttelyluettelon laatineet näyttelysihteeri Liisa Oravasaari ja kirjastonhoitaja Päivi Nordling; instituutin muu henkilökunta, hallituksen jäsenet ja muut yhteistyötahot ovat antaneet arvokkaita neuvoja työn eri vaiheissa. Työn mahdollisti Jalmari Finnen Säätiö, jolle esitämme lämpimän kiitoksemme.

Tampereella 20. marraskuuta 2013

Lastenkirjainstituutti
Puutarhakatu 11 A, 33210 TAMPERE
(03) 3141 8400
info@lastenkirjainstituutti.fi
www.lastenkirjainstituutti.fi

2. tarkistettu laitos, 2014

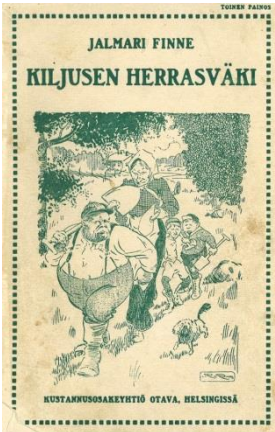
I 1900–1940-luku: Varhaisia pirkanmaalaisia kirjailijoita

1. LILJA, ANNI (1871 Virolahti – 1952 Tampere)

Iltahetkien iloksi. Boman ja Karlsson 1905.

Yksi varhaisimmista pirkanmaalaisista lasten- ja nuortenkirjailijoista on Anni Lilja, joka on julkaissut kuusi kuvakirjaa, kaikki vuonna 1904. Lisäksi häneltä on ilmestynyt kertomuksia ja näytelmä. Runo *Lapset kotipuuhiissa* on ollut mukana Siviä Heinämaan *Aapisen* eri painoksissa 1920- ja 1930-luvulla. Esillä oleva teos sisältää runoja ja kertomuksia.

2.–3. FINNE, JALMARI (1874 Kangasala – 1938 Helsinki)

Kiljusen herrasväki. Kuvittanut Rafael Rindell. Otava 1915.

– Esillä 2. p. Otava 1915.

Hassu kissa ja Johanssonska. Kuvittanut Hilikka Finne. Otava 1922.

Jalmari Finne on suomalaisen lastenkirjakomiikan uranuurtaja, jonka *Kiljusen herrasväki* -kirja sisältää kahdeksan hauskaa kertomusta. Vuosina 1914–1925 ilmestyi yhteensä kahdeksan osaa Kiljusten perheen seikkailuja. Tapani Bagge toi kommellukset uudelle vuosituhannelle teoksellaan *Kiljusten uusi herrasväki* (2012), joka on uuden sarjan aloitusosa.

Kiljusten seikkailujen lisäksi Finne on kirjoittanut myös muita lastenromaaneja varsinkin kirjailijanuransa alkupuolella. Näistä on esillä burleskimainen *Hassu kissa ja Johanssonska*. Vappuaattona hätyytelty kissa kiipeää Havis Amandan ylioppilaslakin päälle, josta torikauppias Johanssonska sen pelastaa. Johanssonska hermostuu Helsingin elämään ja kaupunkilaisten outoihin tapoihin ja muuttaa kissoineen maalle.

Vaikka Jalmari Finne toimi teatteriohjaajana Helsingissä, hämäläisyys oli hänelle tärkeää. Hän määräsikin testamentissaan Jalmari Finnen Säätiön perustamisesta. Erityisesti Hämeen historiaan liittyviä hankkeita rahoittava tamperelainen säätiö järjestää vuosittaisen Hämäläisjuhlan Jalmarin päivänä 20. marraskuuta.

4. RAUTA, HANNA (1877 Asikkala – 1956 Luopioinen)

Marja ja Mirja. Kertomus lapsille. Kuvittanut Venny Soldan-Brofeldt.

Orpokoti Siunauksela 1915. – Esillä 2. p. Orpokoti Siunauksela 1920.

Hanna Rauta (vuoteen 1935 Regnell) kirjoitti uskonnollisia kirjoja aikuisille ja lapsille, kuten tämän Venny Soldan-Brofeldtin kuvittaman kertomuksen isättömistä kaksostytöistä. Raudan tunnetuin teos on *Sipi-vaarin kasvatti* vuodelta 1933, josta on otettu 7. painos vielä vuonna 2007 (kustantajana Arkki). Rauta oli mukana perustamassa evankelisluterilaisia vapaaseurakuntia muun muassa Luopioisiin vuonna 1923.

5.–6. TARVAS, AILI (Aili Somersalo, 1887 Tampere – 1957 Tampere)

ks. myös 10

Päivikin satu. Kuvittanut Hilikka Finne. Ahjo 1918.

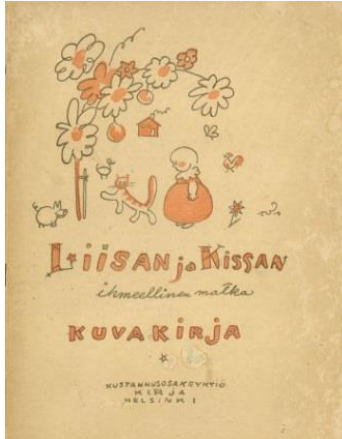
Mestaritontun seikkailut. Kuvittanut Hilikka Finne. Ahjo 1919.

Molempien kirjojen 2. painos 1945 nimellä Aili Somersalo.

Aili Somersalon (myös Tarvas ja Candolin, salanimet Aune Sarkanen ja Eileen Summers) tuotantoon kuului satuja, nuortenkirjoja ja historiallisia romaaneja. Somersalo sai Topelius-palkinnon vuonna 1952 koko tuotantonsaan. *Päivikin satu* -teoksen päähenkilö on löytölapsi, joka tapaa metsässä keijukaiskuningattaren. Tämä kutsuu Päivikin Satumaahan, jonka kuningas ja kuningatar tunnistavat tytön kadonneeksi tyttärekseen.

Jatko-osa *Mestaritontun seikkailut* nousi vuonna 2004 Helsingin Sanomien äänestyksessä suosituimmaksi kotimaiseksi lastenkirjaksi. Siitä on vuoteen 2007 mennessä otettu jo 19 painosta. Somersalo on myös kirjoittanut Tammerkosken rannalle savupirttien aikaan sijoittuvan tarinan *Viimeiset Vainiset* (1946), jossa väki elää yliluonnollisten tapahtumien ja olentojen ympäröiminä.

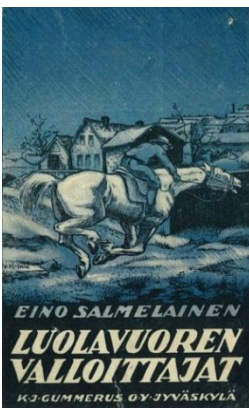

7. KIVI, ANNA (Anna-Täti, 1876 Paltamo – 1929)

Liisan ja Kissan ihmeellinen matka. Kuvakirja.

Kuvittanut Toivo Vikstedt. Ahjo 1919.

Kansakoulunopettajaksi valmistunut Anna Kivi toimi opettajana Tampereella vuodesta 1898 lähtien. Näyttelyssä mukana olevan kuvakirjamukaelman lisäksi hän on kirjoittanut vuonna 1919 ilmestyneen *Pikku väen kirjan*. Anna Kivi on kirjailija Ainikki Kiven äiti.

8. SALMELAINEN, EINO (1893 Ikaalinen – 1975 Tampere)

Luolavuoren valloittajat. Gummerus 1923.

Eino Salmelainen toimi Aamulehden toimittajana ja myöhemmin Tampereen Teatterin johtajana vuosina 1923–34 sekä Tampereen Työväen Teatterin johtajana vuosina 1943–66. Esillä oleva teos on poikien partiolaisseikkailu. Tarina on kirjoitettu myöhemmin laajemmaksi nimellä *Siniset kotkat ja legioona* (1943).

9. KIVI, AINIKKI (1899 Längelmäki – 1955 Tampere) ks. myös **15**

Satumaan prinsessa ja jalohelmi. Kuvittanut Veli Kalima. Kirja 1925.

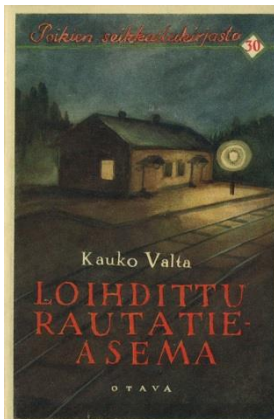
Ainikki Kivi oli äidinkielen ja historian opettajana Tampereen yhteiskoulussa vuosina 1922–55 ja myös hänen äitinsä Anna Kivi oli kirjailija. Ainikki Kivi kuului Pirkkalaikirjailijoiden johtokuntaan. Näyttelyssä mukana oleva runomuotoinen kuvakirja on hänen esikoisteoksensa. Hänen tuotantonsa koostuu pääosin saduista ja nuorisoromaaneista. Kirjassa *Olympialaistyttö eli Ritin ensimmäinen ylioppilaskesä* (1938) päähenkilö matkustaa jumpparyhmänsä kanssa Berliinin vuoden 1936 olympialaisiin ja tapaa matkallaan jopa Goebbelsin ja Hitlerin. Kirjalla lienee todellisuustaustaa, sillä Berliinin olympialaisiin osallistui todella suomalainen naisvoimistelijaryhmä!

10. SARKANEN, AUNE (Aili Somersalo) ks. myös **5, 6**

Minä olen Ethelka. Kannen kuva Eino Auer. Gummerus 1931.

Aili Somersalo kirjoitti lasten- ja nuortenkirjoja myös nimellä Aune Sarkanen. Esillä on Ethelkasta kertovan kolmiosaisen sarjan ensimmäinen osa. Siinä yksitoistavuotias, puoliorpo Ethelka saapuu suomalaiseen koulukotiin isänsä luota Italiasta.

11. VALTA, KAUKO (Ilpo Kaukovalta) (1913 Tampere – 1982 Tampere)

Loihdittu rautatieasema. Kuvittanut Asmo Alho. Otava 1932.

Ilpo Kaukovalta julkaisi Kauko Vallan nimellä kolme poikakirjaa vuosina 1932–34 ja omalla nimellään aikuistenkirjallisuutta. Kaukovalta kirjoitti myös kirjallisuusarvioita muun muassa Valvojaan ja Aamulehteen. Hän toimi Pirkkalaiskirjailijoiden puheenjohtajana vuosina 1944–46 ja 1956–73. Kaukovallat ovat kirjailijasukua, ja myös Ilpon sisarukset Eila ja Soile

ovat kirjailijoita. Esillä oleva poikien seikkailukirja kertoo 17-vuotiaista kaveruksista, jotka selvittävät Kuveron asemalle tulevien salaperäisten sähkösanomien lähettäjiä ja paljastavat sitten kommunistien kätköpaikan.

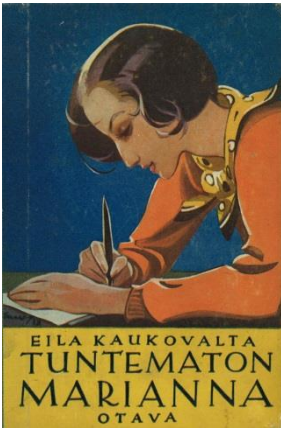

12. ORVO-SETÄ (Orvo Kärkönen, s. n. 1900)

Matti ja Musti metsässä.

Kuvittaja mahdollisesti Martta Helminen. Hämeen kirjapaino 1937.

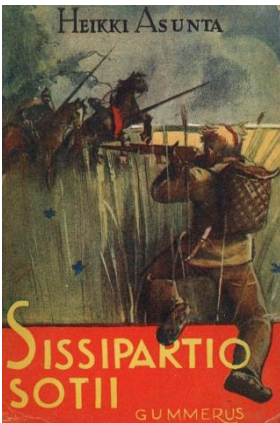
Jo 1930-luvulla, mutta varsinkin sotien aikaan 40-luvulla julkaistiin edullisia kotimaisia kuvakirjoja, joita hankittiin lasten iloksi kun muu arki oli niukkaa. Kirjat olivat suhteellisen vaatimattomia, monesti lähinnä kirjasia, ja niitä kustansivat usein sellaisetkin tahot, joiden kustantaminen ei ollut pääasiallinen toimintamuoto. Tamperelainen Hämeen kirjapaino kustansi tämän pienen, suorakaiteen muotoisen kuvakirjan Matista, joka sulkahtanut päähänsä laitettuaan lähtee uljaasti metsälle koiransa kanssa. Kirjan kuvittajatiedosta ei ole varmuutta. Muita 30-luvun kuvakirjoja, joihin Orvo-setä on sepittänyt tekstin, ovat *Heippa-Rallaa* ja *Neuvokas kissa*.

13. KAUKOVALTA, EILA (1911 Tampere – 1970 Helsinki)

Tuntematon Marianna. Tyttöromaani. Kannen kuva Martta Wendelin. Otava 1938.

Eila Kaukovalta on vanhin kolmesta kirjailijasisaruksesta ja tehnyt uransa yhteiskoulun opettajana. Näyttelyssä mukana olevassa kirjeromaanissa 15-vuotias Sole asuu Tampereeksi tunnustettavassa kaupungissa ja käy kirjeenvaihtoa turkulaisen Mariannan kanssa.

14. ASUNTA, HEIKKI (1904 Ruovesi – 1959 Ruovesi)

Sissipartio sotii. Kannen kuva Eeli Jaatinen. Gummerus 1944.

Heikki Asunta julkaisi useita runokokoelmia, romaaneja ja näytelmiä. Hän kirjoitti lehtiin sekä lapsille että aikuisille suunnattuja runoja ja novelleja ja toimi kirjallisuusarvostelijana Aamulehdessä. Näyttelyn kirjassa eletään vuotta 1808. Turusta papinkoulusta tuleva päähenkilö joutuu kotimatallaan Ruovedelle kasakoiden vangiksi. Hän onnistuu pakenemaan ja liittyy seudulla liikkuvaan Rothin ja Spoofin johtamaan sissijoukkoon. Sissit taistelevat Tampereella ja sen ympäristössä, mutta joutuvat toteamaan taistelun turhaksi.

15. KIVI, AINI (1899 Längelmäki – 1955 Tampere) ks. myös 9

Salaperäinen serkku. Tyttöromaani. Karisto 1944.

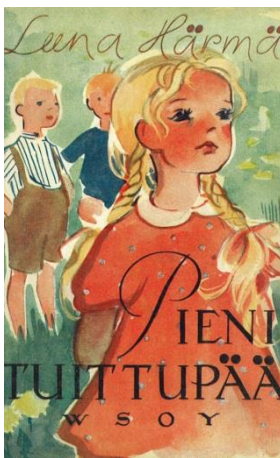
Nuortenkirjassa *Salaperäinen serkku* viidesluokkalaisen Tuulan kotiin Tampereelle muuttaa Amerikasta Kristiina-serkku, joka vaikuttaa jotenkin salaperäiseltä. Tavanomaisen tyttökirjan juoneen sekoittuu salapoliisiromaanin aineksia, kun serkkua aletaan epäillä vakoilijaksi.

16. PORRAS, KIRSTI (Fogelholm) (1908 Vaasa – 1986 Tampere)

Pekka kertoo kesästään. Kirjapaja 1944.

Kirsti Porras on ensimmäisiä suomalaisia naispuolisia salapoliisikirjailijoita, ja hän kirjoitti kolmen salapoliisiromaanin lisäksi kuunnelmia ja näytelmiä. Esillä oleva teos on kirjailijan ainoa lastenkirja. Siinä poikakertoja pitää päiväkirjaa jatkosodan aikaisesta kesästään.

17. HÄRMÄ, LEENA (1914 Tampere – 2008 Tampere)

Pieni tuittupää. WSOY 1945. – Esillä 2. p. WSOY 1953.

Leena Härmä vakiinnutti asemansa lastenkirjailijana arkisen ja turvallisen elämän kuvaajana. Useat hänen kirjoistaan sijoittuvat Tampereen Järvensivun kaupunginosaan. Hän kirjoitti myös pidettyjä näytelmiä, joista osa filmatisoitiin. Tampereen 200-vuotisjuhliin hän kirjoitti näytelmän *Rieväkylän rapsodia* (1978). Härmä toimi Pirkkalaiskirjailijoiden sihteerinä 1950–51 ja sai Topelius-palkinnon teoksellaan *Tuittupää ja Rantakylän Sisu* (1952). *Pieni Tuittupää* -kirjan kuusivuotias Virpi on sisukas ja herkkä lapsi, joka keksii ystäviensä kanssa monenlaista touhua. Aikuiset kuvataan kirjassa inhimillisinä ja erehtyväisinä. Teos on tekijänsä ensimmäinen ja aloittaa Tuittupäästä kertovan sarjan.

18. HONKA, AARO (Eino Arohonka, 1913 Helsinki – 2001 Tampere)

ks. myös 36.

Osku ja kumpp. Osku Ovelan kirjeiden valossa. WSOY 1946.

Eino Arohonka oli Tampereen Klassillisen lyseon rehtori. Hän kirjoitti vuodesta 1935 alkaen *Poikalehti Partioon* partioaiheisia kertomuksia. Yleisö halusi lukea hänen tuotoksiaan myös kirjan muodossa, ja niin syntyi esikoisteos *Juanikkaat Virtaheposet* (1940). Saman hämäläismurteisen partiolaispoikajoukon seikkailuista ilmestyi myöhemmin kaksi osaa lisää. Hongan laajaa tuotantoa kuvataan omaleimaiseksi yhdistelmäksi huumoria ja isänmaallisuutta. Poikien seikkailut ovat täynnä juonenkäänteitä ja jopa salapoliisikertomuksen piirteitä. Henkilöt ovat oikeudentuntoisia ja

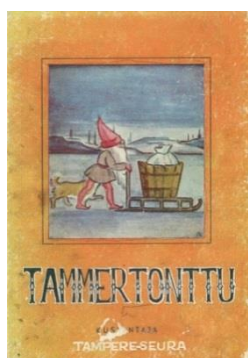
herkkiä, joskin tappelutkin kuuluvat asiaan. Esillä oleva kirja koostuu Oskun rintamalla olevalle isälleen kirjoittamista, nokkelista kirjeistä, joissa hän kertoo seikkailuistaan. Kirjeet on kirjoitettu syyskuusta 1941 lokakuuhun 1944.

19. SINILUOTO, AILI (1899 Tampere – 1978 Tampere)

Jänö Pupula ystävineen seikkailujen tiellä. Kuvittanut Helga Sjöstedt. WSOY 1948.

Aili Siniluoto kirjoitti omalla nimellään kaksi satukirjaa ja salanimellä Asto kolme Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen kustantamaa kirjaa. Esillä oleva teos sisältää kertomuksia Jänö Pupusen ja sen ystävien elämästä.

20. TAMMERTONTTU. Tamperelaisten lastenkirjailijain yhteisjulkaisu.

Toimittaneet Aili Somersalo ja Ainikki Kivi. Kuvittanut Anja Sormunen. Tampere-seura 1948.

Tammertonttu sisältää satuja, kertomuksia, runoja ja tehtäviä. Tampere-seuran julkaisema kirja oli tarkoitettu erityisesti oman kaupungin lapsille, joten tarinoista huokuu kotiseuturakkaus. Kirja sisältää muun muassa Ainikki Kiven kirjoittaman sadun *Tammertontun taikalyhty*, joka on osin mukaelmaa Topeliuksen *Turunlinnan tonttu-ukosta*.

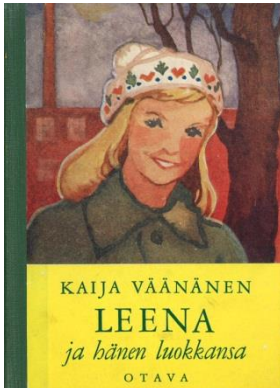

21. WALAKORPI, U. W. (Urho Viljo) (1886 Alavus – 1957 Hämeenkyrö)

Antero yllättää. Karisto 1949. Kannen kuva: Martti Masala.

Urho Walakorpi toimi Aamulehden teatteri- ja taidearvostelijana 1910-luvulla ja lisäksi Tampereen Sanomien kirjallisuusarvostelijana 1920–30. Vuodesta 1922 hän oli Hämeenkyrön Sanomien päätoimittaja ja taloudenhoitaja. Hän on kirjoittanut runsaasti näytelmiä ja romaaneja, mutta vain yhden nuortenkirjan, joka on kertomus hieman alle 7-vuotiaan Anteron uroteosta, kun hän auttaa kyläläisiä nappaamaan rosvon.

II 1950–1960: Paikalliskuvausta ja nousevia tähtiä

22. VÄÄNÄNEN, KAIJA (1911 Kuopio – 1976 Tampere)

Leena ja hänen luokkansa. Otava 1950. – Esillä 2. p. 1956.

Kaija Väänänen oli töissä Yhtyneillä Paperitehtailla Valkeakoskella ensin kirjastonhoitajana 1946–55 ja sitten henkilöstölehden toimitussihteerinä 1961–74. Hän on kirjoittanut nuortenkirjoja myös salanimellä Anna Kasurinen. Esillä olevassa kirjassa Valkeakosken tehtaan piiput ja tiilitalojen kauneus kosken ääressä toimivat näyttämönä oppikoulun kuudetta luokkaa käyvän Leenan tapahtumarikkaalle syksylle.

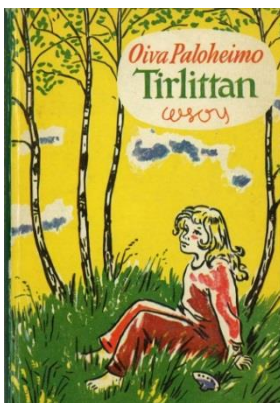

23. KAUKOVALTA-PERTTUNEN, SOILE

(1921 Tampere – 1988 Tampere)

Melkein ylioppilaita. WSOY 1952. Kannen kuva: Pentti Lehto.

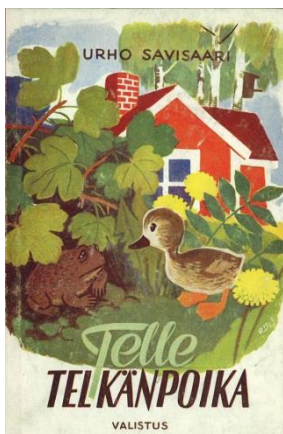
Nuorin Kaukovallan sisaruksista, kirjastonhoitajana toiminut Soile kirjoitti 1950-luvun alussa kolme teosta. Näyttelyssä olevassa kirjassa seitsemäsluokkalaiset tamperelaisnuoret ovat rohkeita ja uskaltavat jopa vastustaa opettajia. Myös päähenkilö Tarjan kotiväki, "rykmentti" on eläväistä sakkia, jota äiti kaitsee tottuneesti. Tehdaskaupungin ihanuus tulee hyvin ilmi saturomaanissa *Tinttara, seikkaileva keijukainen* (1953), jossa keiju ja Hämeensillan patsas vaihtavat osia. Myös vuonna 1953 ilmestyneessä *Teinitytön ikkunassa* liikutaan Tampereen maisemissa.

24. PALOHEIMO, OIVA (1910 Tampere – 1973 Helsinki)

Tirlittan. Orpoyttö ihmisten ihmemaassa. Kuvittanut Rolf Sandqvist. WSOY 1953. (Lasten oma kirjasto) – Esillä 3. p. 1957.

Oiva Paloheimo vietti lapsuutensa ja nuoruutensa Pirkanmaalla, mutta muutti sittemmin Helsinkiin. Hän julkaisi muun muassa romaaneja, pakinoita ja lastenkirjoja. Klassikkoteos *Tirlittan* on hänen tunnetuin teoksensa. Kirjan alussa Tirlittanin koti hajoaa, ja hän lähtee vaeltamaan pitkin maantietä okariinonsa kanssa.

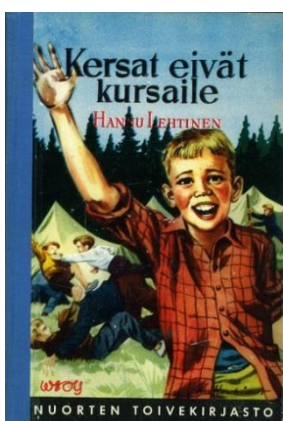

25. SAVISAARI, URHO (1891 Pihlajavesi – 1948 Tampere)

Telle Telkänpoika. Suvinen tosisatu salolammen tienoilta.

Valistus 1954.

Urho Savisaari toimi Aamulehden päätoimittajana 1920-luvulla. Hän on kirjoittanut romaanin *Metsän laulu* (1936). Näyttelyssä on postuumisti julkaistu lastenkertomus pesueestaan eksyneestä telkänpoikasesta, joka ilmestyy kesähuvilaan perheen iloksi.

26. LEHTINEN, HANNU (Lehtipuu, s. 1931 Kuhmoinen)

Kersat eivät kursaile. Kuvittanut Ami Hauhio. WSOY 1955. (NTK)

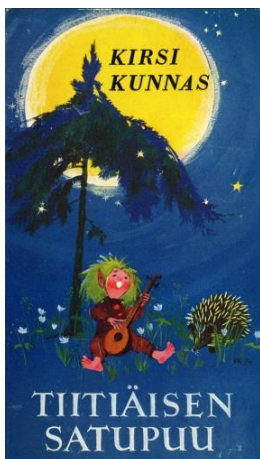
Kaksi lasten- ja nuortenkirjaa kirjoittanut Hannu Lehtipuu oli kappalaisena Kuhmoisissa 1965–72 ja toimi Hämeenkyrön kirkkoherrana vuoteen 2001 saakka. *Kersat eivät kursaile* on hyväntuulinen partioromaani, ja se palkittiin samana vuonna Tampereen kaupungin kirjallisuuspalkinnolla.

27. VIRTANEN, RAUHA S. (s. 1931 Kuortane) ks. myös **41**

Seljan tytöt. WSOY 1955. – Esillä 3. p. WSOY 1970.

Vuodesta 1964 vapaana kirjailijana toiminut Rauha S. Virtanen on kirjoittanut nuortenkirjojen lisäksi myös kuunnelmia ja näytelmiä. Esikoisteos, Seljan perheen neljän tyttären elämästä ja varttumisesta kertovan kirjasarjan aloitusosa, voitti Tampereen kaupungin kirjallisuuspalkinnon. 1950-luvun idyllinen ja turvallinen maailma viihdyttää nykylukijoitakin, ja vuosina 1955–64 neliosaisena julkaistu sarja sai lukijoiden toivomuksesta kaksi uutta osaa vuosina 2001 ja 2009. Kirjailija palkittiin koko tuotannostaan Suomen kirjailijaliiton jakamalla Tirlittan-palkinnolla vuonna 2003. Pitkään Tampereella asunut kirjailija asuu nykyisin Helsingissä.

28.–29. KUNNAS, KIRSI (s. 1924 Helsinki) ks. myös **37, 100**

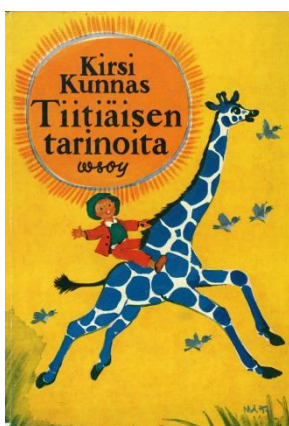
Tiitiäisen satupuu. Kuvittanut Maija Karma. WSOY 1956.

– Esillä 3. p. WSOY 1964.

Tiitiäisen tarinoita. Kuvittanut Maija Karma. WSOY 1957.

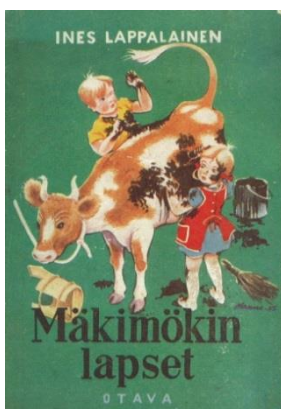
– Esillä 2. p. WSOY 1962.

Kirjailija, taiteen akateemikko Kirsi Kunnas on suomalaisen modernin saturunon äiti. Klassikkoteos *Tiitiäisen satupuu* uudisti suomalaista lastenlyriikkaa. Sanoilla ja rytmillä leikittelevät, humoristiset ja usein hyvin

filosofiset runot ovat viehättäneet lapsia ja aikuisia jo sukupolvien ajan.

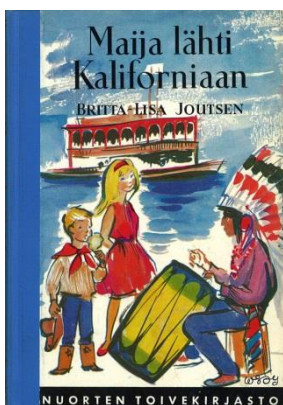
Runot Haitulasta, Herra Pii-Poosta ja tunteellisesta siilistä ovat tuttuja monista kokoelmista, antologioista ja aapiskirjoista. Samaa nonsense-henkeä edustaa myös vuotta myöhemmin ilmestynyt 15 sadun kokoelma *Tiitiäisen tarinoita*. Kunnas on saanut pitkään jatkuneen uransa aikana monia palkintoja, kuten Topelius-palkinnon koko tuotannostaan vuonna 1986 ja Lastenkulttuurin valtionpalkinnon vuonna 1996. Tasavallan presidentti myönsi hänelle taiteen akateemikon arvonimen vuonna 2009.

30. LAPPALAINEN, INES (1916 Nilsia – 1995 Espoo) ks. myös **35**

Mäkimökin lapset. Kuvittanut Lauri Manninen. Otava 1956.

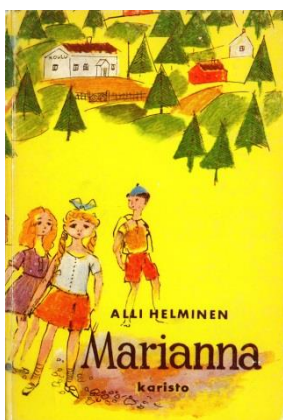
Ines Lappalainen on kirjoittanut kahdeksan lastenkirjaa. Laajan lukijakunnan hän saavutti Vastamäen Saarasta kertovalla kolmiosaisella sarjallaan (1972–73), jonka ensimmäisestä osasta hän sai valtion kirjallisuuspalkinnon. Sarja käsittelee 1950–60-luvun maaltamuuttoa ja kaupunkiin sopeutumista. Näyttelyssä olevan esikoisteoksen lapset keksivät monenlaisia tempauksia, eivät ilkeyttään vaan ennemminkin lapsellisuuttaan. He tervaavat ja saunottavat lehmän, joka oli lakannut syömästä ja lypsämästä.

31. JOUTSEN, BRITTA-LISA (s.1925 Helsinki)

Maija lähti Kaliforniaan. Tekijän kuvittama. WSOY 1963. (NTK)

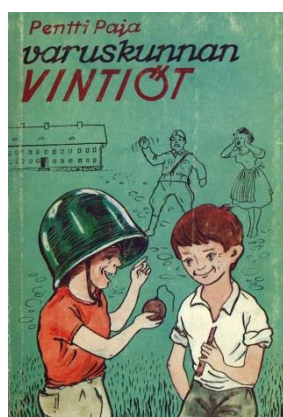
Kotiuduttuaan Yhdysvalloista arkkitehti Britta-Lisa Joutsen kuvasi useassa teoksessa yhdysvaltalaisen elämää. Hän julkaisi Yhdysvalloissa englanninkielisen, edelleen suomentamattoman kirjan *Lingonberries in the Snow* (1968), jossa kalifornialainen perhe muuttaa suomalaiseen yliopistokaupunkiin. Esillä olevassa teoksessa 12-vuotias Maija ja hänen 6-vuotias pikkuveljensä Pekka muuttavat perheensä kanssa vuodeksi Yhdysvaltoihin, jossa he ihmettelevät maan kulttuuria ja maisemia. Opittuaan tarpeeksi kieltä Maija pääsee kouluun.

32. HELMINEN, ALLI (1911 Kangasala – 2000)

Marianna. Karisto 1964.

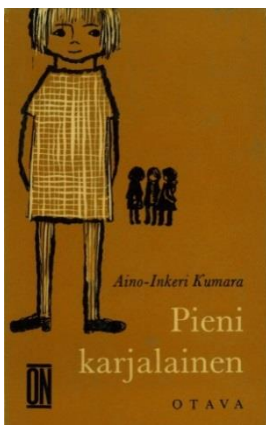
Kansakoulunopettajana toiminut Allie Helminen näyttää kirjoissaan opettajat varsin inhimillisinä ja erehtyväisinä. Helmisen neliosaisen *Ulla*-sarjan päätösosa on Pirkanmaalle sijoittuva *Ullan ystävät* (1972), jossa päähenkilö muuttaa äitinsä kanssa Pohjanmaan lakeuksilta Tampereen laitamille. Kirjan aloittaa Hämeenpuiston kuvaus. Näyttelyssä mukana olevan teoksen päähenkilö Marianna joutuu pohtimaan identiteettiään kun selviää, että hänen äitinsä onkin oikeasti isoäiti ja että hänen oikea äitinsä on kuollut ja isä muuttanut Amerikkaan.

33. PAJA, PENTTI (Pentti Keskinen s. 1932 Tampere)

Varuskunnan vintiöt. Suomen opettajain raittiusliitto 1964.

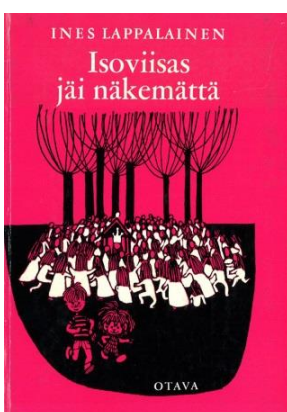
Pentti Keskinen on kirjoittanut omalla nimellään Tampereen paikallishistoriaan liittyviä kirjoja ja salanimellä *Pentti Paja* nuortenkirjoja. Kirjailija on tuttu monelle kansakoululaiselle, koska hänen teoksiaan jaettiin raittiuskirjoituspalkintoina vuosina 1964–80. Näyttelykirjassa minäkertoja ja hänen ystävänsä Teppo asuvat varuskunnan alueella ja saavat keposillaan aikaan monenlaista sotkua.

34. KUMARA, AINO-INKERI (1921 Laihia – 2003 Urjala)

Pieni karjalainen. Otava 1965.

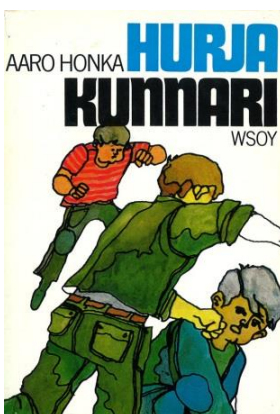
Aino-Inkeri Kumara on elänyt nuoruutensa Laihialla, mutta muutti vuonna 1964 Urjalaan, jossa toimi maatalonemäntänä. Hän on kirjoittanut monia näytelmiä ja lisäksi pakoinut nimimerkillä Miina. Esillä olevassa kirjassa päähenkilö Laura on Karjalasta tullut siirtolainen, jonka erillaisuus on ensin murhe, mutta myöhemmin ylpeyden aihe.

35. LAPPALAINEN, INES (1916 Nilsia – 1995 Espoo) ks. myös **30**

Isoviisas jäi näkemättä. Kuvittanut Tupuna Vaissi. Otava 1966.

Ines Lappalaisen ensimmäinen satukirja kertoo Teppe-peikon ja Jullepojan hurjista seikkailuista tumtumilaisten ja pumpumilaisten urheilukilpailuihin ja moneen muuhun paikkaan. Tarinamaailman tavat aikuislukija voi tunnistaa tutun maailman parodiaksi. Kirjan kuvittanut Tupuna Vaissi asui kouluaikinsa Tampereella. Hän on monille tuttu vuosina 1966–70 esitetystä televisio-ohjelmasta *Pienten piiri*, jossa hän piirsi ja kertoi satuja. Hän teki myös tv-näytelmiä, kuunnelmia ja satukirjan.

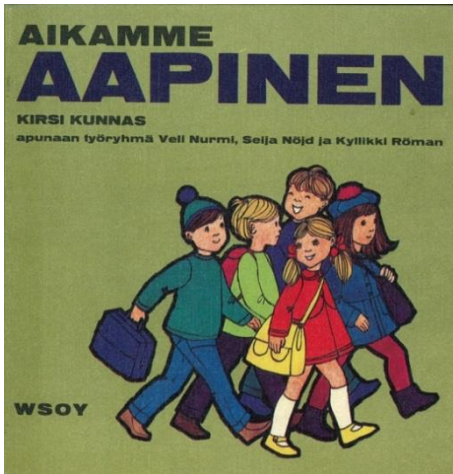

36. HONKA, AARO (Eino Arohonka, 1913 Helsinki – 2001 Tampere)

ks. myös **18**

Hurja kunnari. Kannen kuva Olavi Hankimo. WSOY 1968.

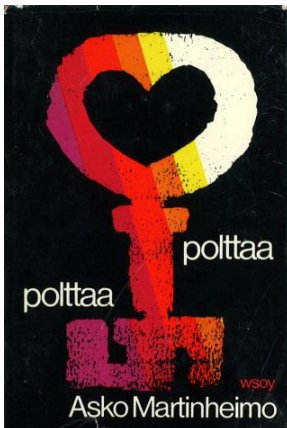
Aaro Hongan tuotanto on sekä lukijoiden että kriitikoiden kiittämää. Hän sai Topelius-palkinnon vuonna 1951 kolmesta kirjastaan: *Sisukkaat sarvikuonot* (Valistus 1950), *Suurleirin seikkailijat* (WSOY 1950) ja *Teatteriteinit* (Tammi 1950). Hän kirjoitti myös salanimellä Eino Teini. Tuotteliaan kirjailijan myöhäistuotantoon kuuluva poikakirja *Hurja kunnari* kertoo Koskisen poikien, lähes 15-vuotiaan Laten ja vuotta nuoremman Arskan, ensimmäisestä kesästä uudessa pihapiirissä Koulukadulla Kyttälässä. Teos sai Tampereen kaupungin kirjallisuuspalkinnon.

37. KUNNAS, KIRSI (s. 1924 Helsinki) ks. myös **28, 29, 100**

Aikamme aapinen. WSOY 1968. – Esillä 2. p. WSOY 1970. Apuna on ollut työryhmä Veli Nurmi, Seija Nöjd ja Kyllikki Röman.

Lastenlyyrikkona kiitetty Kirsi Kunnas on tutustuttanut suomalaislapset runouteen myös 1960-luvulla laatimansa aapiskirjan avulla. *Aikamme aapinen* sai jatkokseen lukukirjoja eri luokka-asteille.

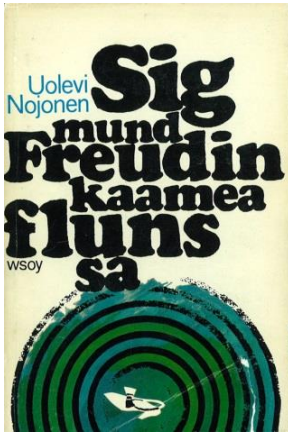
38. MARTINHEIMO, ASKO

(Asko Mattson, 1934 Ulvila – 2002 Nokia) ks. myös **52, 57**

Polttaa, polttaa... Kannen kuva Raimo Raatikainen. WSOY 1968.

Asko Martinheimo toimi opettajana Nokiolla vuoteen 1983, minkä jälkeen ryhtyi vapaaksi kirjailijaksi; sivutoimisesti hän toimi Tampereen yhteiskoulun lukion kirjallisen ilmaisun tuntiopettajana vuodesta 1988. Hänen esikoisteoksensa on *Näytelmiä kouluille ja nuorisokerhoille* (1963).

Heti esikoisteoksessa tutuksi tullut eloisa dialogi on Martinheimon myöhemmässä tuotannossakin keskeisellä sijalla. Hän teki nuortenkirjallisuudessa uuden aluevaltauksen siirtämällä kuvauksen minäkeskeisyydestä kohti yhteiskunnan ja yksilön välistä riippuvuussuhdetta. Dialogiin perustuvan nuortenromaanin *Polttaa, polttaa...* päähenkilö on työläiskodista kotoisin oleva 15-vuotias Ami, joka käy lukiota ja tekee kesätöitä rakennuksilla. Monipuolinen ja ansiokas kirjailija palkittiin uransa aikana monesti, muun muassa Anni Swanin mitalilla, Topelius-palkinnolla ja valtion kirjallisuuspalkinnoilla.

39. NOJONEN, UOLEVI (Ahti Uolevi Ylä-Nojonen, s. 1939 Virrat)

ks. myös **49**

Sigmund Freudin kaamea flunssa. Kannen kuva Raimo Raatikainen.

WSOY 1968. – Esillä 2. p. WSOY 1975.

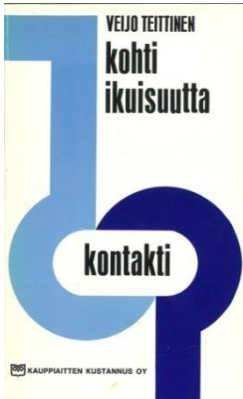
Uolevi Nojonen on toiminut peruskoulun opettajana ja asuu Tampereella.

Hän on kirjoittanut useita Tampereelle sijoittuvia kirjoja, esimerkiksi

Pallo sukassa (1988). Esillä olevasta esikoisteoksestaan Nojonen sai

valtion kirjallisuuspalkinnon. Siinä kuvataan murrosikäisen minäkertoja Jonnin mietteitä ja tunteita myötätuntoisesti ja tarkkanäköisesti. Omaperäiset, itsenäisesti ajattelevat pojat ovat tyypillisiä kirjailijan myöhemmällekin tuotannolle.

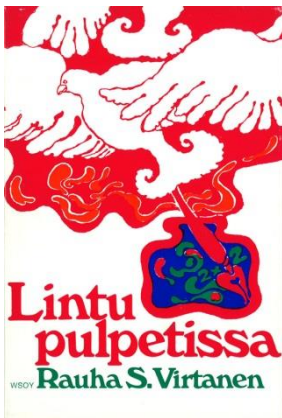
III 1970–1990-luku: Yhteiskunnallisten aiheiden kukoistus

40. TEITTINEN, VEIJO (s. 1951)

Kohti ikuisuutta. Kauppiaitten Kustannus Oy 1970.

Vuosina 1970–74 debytoi Kontakti-sarjassa joukoittain 11–18-vuotiaita nuoria kirjoittajia, Pirkanmaalta mm. Heli Larjovuori, Ville Lähde, Päivi Partanen, Tupu Maaria Seppälä ja Malla Taipale. Esillä olevan Veijo Teittisen kirjan näkökulma on kiinnostava: auto-onnettomuuden uhriksi joutunut päähenkilö kertoo tuntemuksistaan kuoleman hetkellä. Koko Kontakti-sarja palkittiin vuonna 1970 valtion kirjallisuuspalkinnolla. Kauppiaitten Kustannus Oy on järjestänyt kirjoituskilpailuja nuorille kaikkiaan neljä kertaa, viimeksi vuonna 1997.

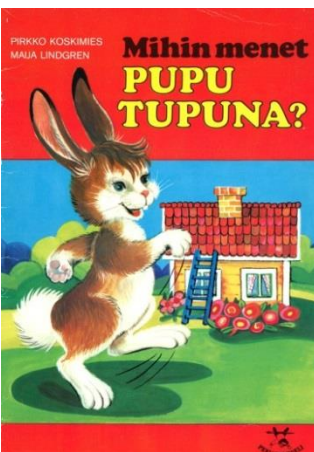

41. VIRTANEN, RAUHA S. (s. 1931 Kuortane) ks. myös 26

Lintu pulpetissa. Kannen kuva Ulla Urkio. WSOY 1972.

– Esillä 2. p. 1972.

Selja-sarjan lisäksi Rauha S. Virtanen kirjoitti nuortenromaaneja, jotka ottavat kantaa yhteiskunnallisiin epäkohtiin. *Lintu pulpetissa* oli aikanaan kohuttu, poliittinen teos, josta otettiin heti ilmestymisvuotena kolme painosta. Siinä juuri rippikoulun käynyt päähenkilö Anna Lea on osa koululla käynnistyvää ideologista murrosta. Virtasen tyttö- ja nuortenkirjat ovat lukijoiden rakastamia mutta saattoivat herättää kriitikoissa närkästystä, kuten *Joulukuusivarkaus* (1970). Teos sai kuitenkin sekä Topelius-palkinnon että valtion kirjallisuuspalkinnon.

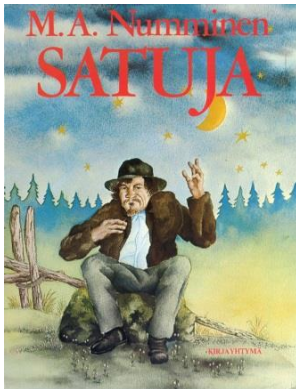
42. KOSKIMIES, PIRKKO (1925 Hollola – 2011 Tampere)

Mihin menet, Pupu Tupuna? Artko 1973.

Pirkko Koskimiehen tunnetuin luomus on Pupu Tupuna, joka on pysynyt lasten kestopuosikkina jo 40 vuoden ajan. Pupun seikkailut ja ihmetyksen aiheet nousevat pienten lasten elinpiiristä. Maija Lindgren koekäytti *Pupu Tupuna* -sarjaa päiväkodissa kolmen vuoden ajan ennen julkaisua. Koskimies on myös sanoittanut laulun *Ihme ja kumma*

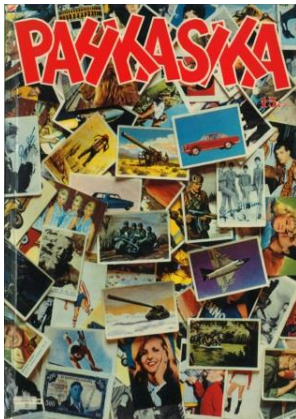
Marjatta Pokelan kanssa.

Tampereella 1950–70-luvulla toiminut *Artko* kustansi Koskimiehen kirjojen lisäksi muutakin pikkulasten käyttökirjallisuutta, muun muassa TV2:n *Satutuokion* ja *Tenavapostin* juontajana vuosina 1968–73 olleen Arja-tädin (Arja Puro) kaksi kuvakirjaa Siili Simusen seikkailuista. Kirjat on kuvittanut tamperelainen taiteilija ja graafikko Mirja Vänni-Seppänen.

43. NUMMINEN, M. A. (Mauri Antero) (s. 1940 Somero)
Satuja. Taruja ja tosioita elämästä. Kirjayhtymä 1975.

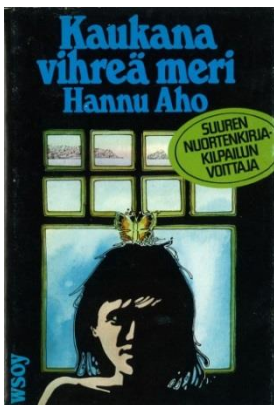
Esillä on pitkän ja monipuolisen uran muusikkona, näyttelijänä ja tuottajana tehneen M. A. Nummisen satukokoelma, jossa on kuvituksena kirjailijan omia ja Tommi Parkon piirroksia sekä Timo Aarnialan maalauksia. Kokoelma on julkaistu myös viroksi. Lapsille Numminen on tuttu erityisesti Pedro Hietasen kanssa perustamastaan lauluduosta, joka esiintyy Gommi-jäniksenä ja Pommi-kissana. Numminen asuu nykyisin Helsingissä ja Lempäälässä.

44. PAHKASIKA (1975–2000)

Esillä nro 15/1983. Kustantanut Fanzine Oy.

Vantaalla perustettu underground-julkaisu siirtyi toimittajakuntineen Tampereelle jo 1970-luvun lopulla. Päätoimittajana toimi koko ilmestymisajan Markku Paretskoi, ja sitä kustansivat pääasiassa Franzine Oy (vuoteen 1985) ja Banana Press Oy (1985–2000). Aluksi lehti ilmestyi satunnaisesti, sitten neljästi vuodessa ja lopuksi kolmesti vuodessa.

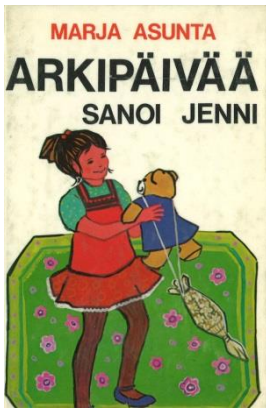

45. AHO, HANNU (1948 Nokia – 2012 Tampere)

Kaukana vihreä meri. WSOY 1976.

Hannu Ahon esillä oleva esikoisteos voitti WSOY:n suuren nuortenkirjakilpailun. Päähenkilö Jorma elää yksinhuoltajaisänsä kanssa. Hän tutustuu rohkeaan Maraan, ja yhdessä he ryhtyvät suunnittelemaan matkaa merelle. Jorma kuitenkin luistaa suunnitelmasta, koska ei halua tuottaa pettymystä isälleen. Mara lähtee yksin ja löytyy myöhemmin

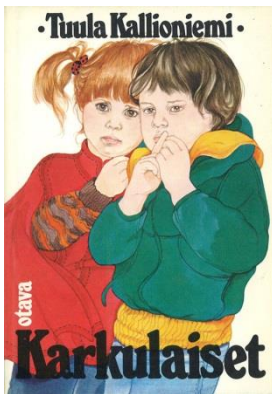
hukkuneena. Seuraavana vuonna ilmestyneestä *Saarasta* tuli tuon ajan nuorison ja yliopistopiskelijoiden kulttikirja.

46. ASUNTA, MARJA (s. 1942 Jaakkima)

Arkipäivää sanoi Jenni. Kuvittanut Kaarina Ahonen. SLEY-kirjat 1978.

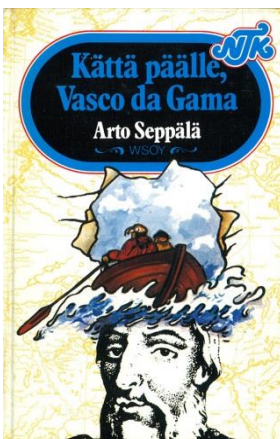
Ruovedellä asuva Marja Asunta on kirjoittanut kahden Jennistä kertovan kirjan lisäksi neliosaisen *Pupu Pumppanen* -sarjan (1981–89), joka alkaa 4-vuotiaan Teemun ja pehmolelu Pumppasen korvasärystä ja jatkuu kitarisleikkauksen kautta koulun aloittamiseen saakka. *Jenni*-kirjoissa kuvataan ensin leikkikouluun valmistautuvan, sitten koulua aloittelevan tytön arkisia touhuja ja sattumuksia. Kirjat on kustantanut Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys.

47. KALLIONIEMI, TUULA (s. 1951 Kymi) ks. myös **54, 95, 96**

Karkulaiset. Kannen kuva Ulla Urkio. Otava 1978.

Kangasalla asuvan Tuula Kallioniemen ura lasten- ja nuortenkirjailijana on jatkunut jo yli kolmen vuosikymmenen ajan. Hänen tuotantonsa käsittää satakunta omaa lasten- ja nuortenkirjaa, ja suomennoksina hän on tutustuttanut koululaiset ruotsalaiskaksikon Sören Olssonin ja Anders Jacobssonin *Lasse-* ja *Iida-Liisa*-kirjoihin. Kallioniemi aloitti uransa kahdella kirjalla. Esillä olevan teoksen päähenkilö on kuusivuotias Tomppa, jonka isällä on uusi perhe kaupungin toisella laidalla ja jonka luo Tomppa kaverinsa kanssa karkaa. Samana vuonna näyttelykirjan kanssa ilmestyi *Toivoton tapaus*, jolla Kallioniemi voitti Topelius-palkinnon. Myös myöhempiä Kallioniemen teoksia niin lukijat, kriitikot kuin palkintoraaditkin ovat kiittäneet.

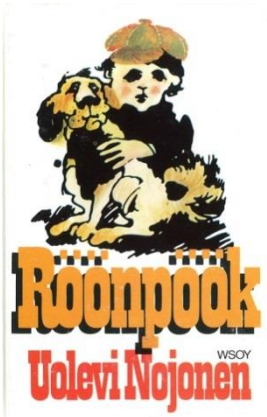
48. SEPPÄLÄ, ARTO (s. 1936 Ulvila)

Kättä päälle, Vasco da Gama. Kannen kuva Raimo Kanerva.

WSOY 1978. (NTK)

Tamperelainen Arto Seppälä on näytelmä- ja romaanikirjailija, esseisti ja aforistikko. Seppälä on kirjoittanut kaksi nuortenromaanin, lastennäytelmiä ja kuunnelmia. Näyttelykirjan minäkertoja Tapio eli Tappi on "pieni, vähän

pullea ja herkkä jätkä", jonka paras kaveri on Nätti. Tapin faari on nuoruudessaan soutanut jokea pitkin 160 km Tampereelta Reposaareen, ja päättää nyt tehdä matkan uudelleen poikien kanssa. Tapin unessa faari vertautuu itse Vasco da Gamaan. Seppälä voitti teoksella valtion kirjallisuuspalkinnon.

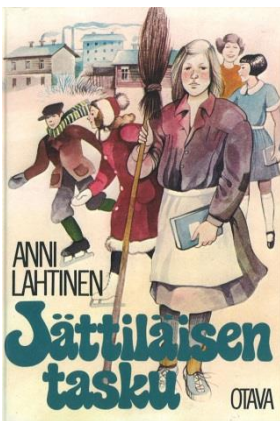

49. NOJONEN, UOLEVI (Ahti Uolevi Ylä-Nojonen, s. 1939 Virrat)

ks. myös **39**

Röönpöök. Kannen kuva Pekka Loiri. WSOY 1979.

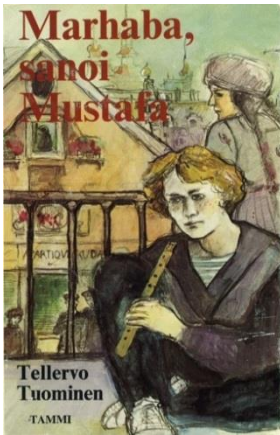
Uolevi Nojonen on monipuolinen kirjailija, joka on kirjoittanut sekä lapsille että nuorille yli 20 teosta. Lisäksi hän on tehnyt yhdessä Larssi Nojosen kanssa viisi humoristista *Rikkiviisaan käsikirjaa* vuosina 1996–2003. Kiitetty kirjailija on saanut useita palkintoja, muun muassa Tirlittan-palkinnon vuonna 1995 koko tuotannostaan. Esillä olevan lastenromaanin alussa päähenkilö Kari Grönberg aloittaa ensimmäisen luokan ja kirjan lopussa hän on jo 12-vuotias. Luokkakaverien Röönpöökiksi nimeämä poika on vilkas veijari, joka yrittää selviytyä kirjainten ja sääntöjen viidakossa. Kirjailija sai teoksellaan Tauno Karilas -palkinnon.

50. LAHTINEN, ANNI (1914 Kuhmalahti – 2009 Tampere)

Jättiläisen tasku. Kannen kuva Ulla Vaajakallio. Otava 1980.

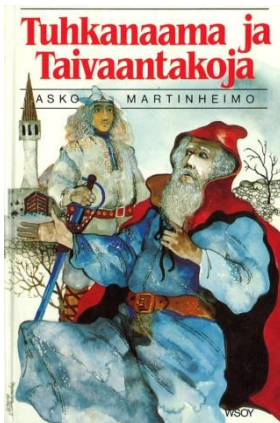
Anni Lahtinen työskenteli Friitala Oy:n sosiaalipäällikkönä. Hänen tuotantoonsa kuuluu muun muassa romaaneja, novelleja ja radiokuunnelmia. Kirjailija sai esillä olevasta teoksestaan valtion kirjallisuuspalkinnon. Kirjassa eletään 1930-lukua. Puoliorpo, 11-vuotias Mari on asunut mummonsa kanssa maalla, mutta hänet lähetetään vapaaoppilaana kaupunkiin oppikouluun, missä Marin maalaisuus ja erilaiset vaatteet herättävät huomiota. Hän asuu koulukortteerissa, jonka vuokraemäntä Tammiska teettää Marilla kovasti töitä. 1940-luvun pula-aikaa hän kuvasi lastenromaanissaan *Vetehisen kutsu* (1989), josta hän sai Tampereen kaupungin kirjallisuuspalkinnon.

51. TUOMINEN, TELLERVO (s. 1943 Tampere)

Marhaba, sanoi Mustafa. Tammi 1980. Kannen kuva Anastasia Kangas.

Tellervo Tuomisen 1980-luvun taitteessa ilmestyneitä kirjoja voidaan pitää 1970-luvun kansainvälisen ja yhteiskunnallisen suuntauksen jatkeena – ja kulttuurierojen pohtiminen ja suvaitsevaisuuskysymykset ovat ajan-kohtaisia aiheita edelleen 2000-luvulla. Näyttelykirjassa Petrin äiti lähtee opiskelemaan Prahaan ja onkin pian jo menossa naimisiin palestiinalaisen Mustafan kanssa. Petri viettää viikon äitinsä luona vieraassa maassa, missä tutustuminen isäpuolen lähipiiriin avaa Petrin silmät näkemään yhteiskunnallisen eriarvoisuuden. Sarjan toisessa osassa *Pohjankulman pakolaiset* (1981) äiti palaa miehensä kanssa kotiinsa hämäläiseen maalaiskylään. Tuominen on syntynyt Vehmaisissa ja asuu edelleen Tampereella.

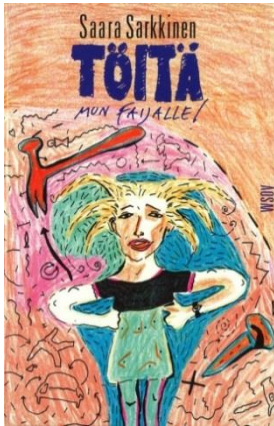

52. MARTINHEIMO, ASKO (Asko Mattson, 1934 Ulvila – 2002 Nokia)

ks. myös **38, 57**

Tuhkanaama ja Taivaantakoja. Kannen kuva Matti Louhi. WSOY 1987.

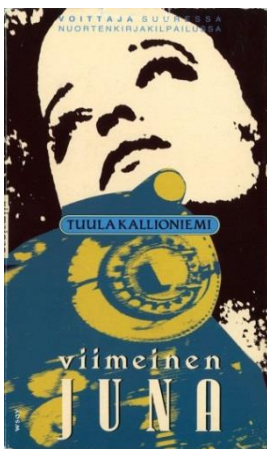
Realististen romaanien ja kertomusten rinnalla Asko Martinheimo kirjoitti lasten ja nuorten fantasiaa. Esillä olevaa teosta on myös pidetty yhtenä hienoimmista suomalaisista fantasiakirjoista. Se on kertomus Merua-Aurus-vuoren juurella asuvasta Puupo Vahvajalasta, joka joutuu lähtemään vaikealle matkalle jumalansa Taivaantakojan luo. Matkoillaan Puupo tapaa erilaisia kansoja ja ymmärtää, että erilaiset maailmanselitykset eivät tee ihmisistä eriarvoisia. Martinheimon käyttämä vahva ja vivahteikas kieli ja omaperäinen, mukaansatempaava juoni kiehtovat monenikäistä lukijaa, ja teos voittikin Topelius-palkinnon. Kirjalle ilmestyi jatko-osa *Jäähisten mahti* vuonna 1994. Sadun ja fantasian maailmaan sijoittuu myös Mika Launiksen runsaasti kuvittama satu *Sadunkertojan satulintu. Satu joka on vähän tottakin* (1991), jossa Sadunkertojan merkitys kansan hyvinvoinnille osoittautuu tärkeäksi.

53. SARKKINEN, SAARA (nyk. Kesävuori, s. 1959 Savonlinna)

Töitä mun fajalle! Kannen kuva Anna-Kaisa Hintikka. WSOY 1987.

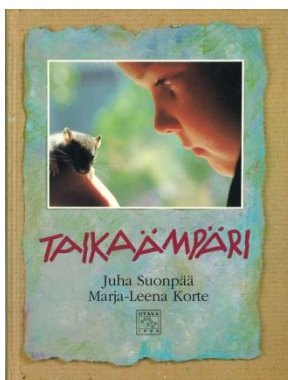
Saara Sarkkisen yhteiskunnallinen romaani ottaa kantaa työttömyyden tuomiin ongelmiin. Vaikka perheen taloudellinen tilanne on vaikea, isän ja tyttären suhde on lämmin. Teoksen kieli on eläväistä slangia. Teos käännettiin myös tanskaksi. Sarkkinen sai valtion kirjallisuuspalkinnon toisesta nuortenromaanistaan *Valkoinen anka* (1988), minkä jälkeen hän on keskittynyt aikuiskirjallisuuteen.

54. KALLIONIEMI, TUULA (s. 1951 Kymi) ks. myös **47, 95, 96**

Viimeinen juna. WSOY 1989.

Lasten- ja nuortenromaanien rinnalla Tuula Kallioniemi on tullut tutuksi lyhytproosan kirjoittajana. Yhdeksän novellin kokoelma *Viimeinen juna* edustaa suomalaisen nuorisonovellin vahvaa esiintuloa. WSOY:n nuortenkirjapalkinnon voittaneen kokoelman pääteemaksi nousee kuolema välillä riipaisevan läheltä, välillä ironisen kaukaa kuvattuna. 1990-luvulla Kallioniemi julkaisi vielä neljä novellikokoelmaa, ja viimeisin on vuonna 2004 julkaistu *Nikolai Kärpäsen ihmeellinen talvi*. Lyhytmuotoinen kerronta on ollut pidettyä kirjallisuuden opetuksessa, koska sen on todettu helpottavan varsinkin poikien tarttumista kirjoihin.

55. SUONPÄÄ, JUHA (s. 1963 Helsinki) & **KORTE, MARJA-LEENA**

Taikaämpäri. Otava 1990.

Palkittu lempäläläinen valokuvaaja, taiteen tohtori Juha Suonpää opettaa valokuvausta eri oppilaitoksissa. Luontokuvaukseen erikoistunut Suonpää on tehnyt useita ympäristökasvatukseen liittyviä lastenkirjoja yhdessä puolisonsa Marja-Leena Kortteen kanssa. Uusiopaperille painetussa *Taikaämpäri*-kirjassa pieni Rusina-rotta kummastelee ihmisten kulutustottumuksia ja etenkin keittiön ihmeellistä taikaämpäriä, johon mahtuu tavaraa loputtomasti. Se on ensimmäisiä kotimaisia lastenkirjoja, jossa käsitellään kierrätysaihetta. Työparin kiitetty esikoisteos *Unski. Takapihan piikkipallo* (1986) tarkastelee maailmaa ja ihmisiä siilin näkökulmasta.

56. LESKINEN, JUICE (Pauli Matti Juhani)

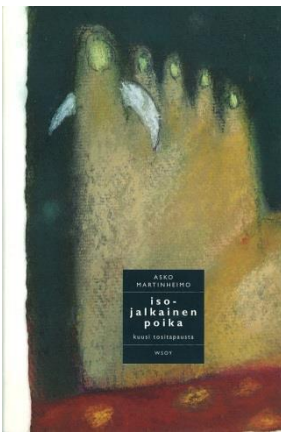
(1950 Juankoski – 2006 Tampere)

Räkä ja Roiskis. Kuvittanut Riikka Juvonen.

Kirjayhtymä 1992. – Esillä 4. p. Kirjayhtymä 1992

Juice Leskinen oli tunnettu laulaja-lauluntekijä, sanoittaja ja runoilija. Leskiseltä ilmestyi kolme *Räkä ja Roiskis* -kirjaa vuosina 1992–97. Esillä olevassa teoksessa on runoja ja kertomuksia eri aiheista sekä kansanrunon

ja Kalevalan mukaelmia; pääosassa noin 10-vuotiaat veljekset Räkä ja Roiskis. Myös kirjat kuvittaneen Riikka Juvosen juuret ovat Kangasalla. Hän on kuvittaja, kirjailija ja taidemaalari, joka yli 20 oman kuvakirjan lisäksi on kuvittanut muiden kirjailijoiden kirjoja. Hänen töitään on palkittu niin Suomessa kuin ulkomailla.

57. MARTINHEIMO, ASKO (Asko Mattson, 1934 Ulvila – 2002 Nokia)

ks. myös 38, 52

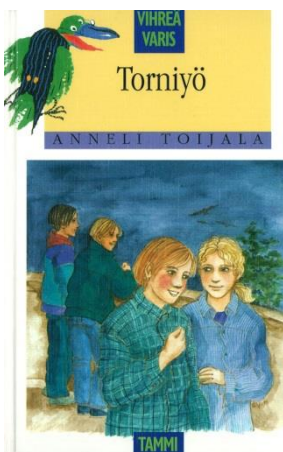
Isojalkainen poika. Kuusi tositapausta. Kannen kuva Martti Ruokonen.

WSOY 1996 – Esillä 2. p. WSOY 1997.

Neljällä eri vuosikymmenellä kirjoittaneen Asko Martinheimon tuotanto käsittää romaaneja, näytelmiä, kuunnelmia ja kaksi kirjoittajanopasta.

Salanimellä A. U. Pirkkala hän on kirjoittanut yhdessä Uolevi Nojosen

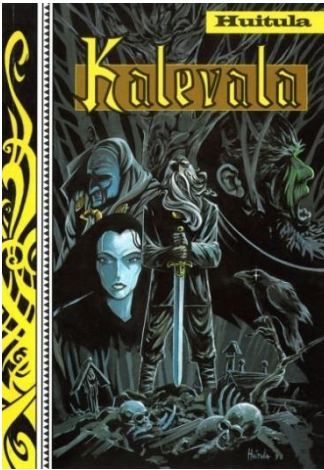
kanssa vuonna 1982 ilmestyneet teokset *Juttu on tandem* ja *Tandem iskee suoneen*. Esillä oleva novellikokoelma sisältää kuusi maagista realismia edustavaa novellia, joista nimikertomuksen lisäksi *Koodi* ja *Kidukset* ovat tuttuja lukukirjoista ja eri antologioista tai teatterisovituksina. Teos sai Anni Swanin mitalin vuonna 1997.

58. TOIJALA, ANNELI (s. 1930 Tampere)

Torniyö. Kuvittanut Elina Vanninen. Tammi 1996. (Vihreä varis)

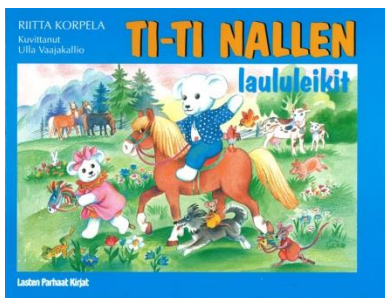
Anneli Toijala on opettaja ja kirjailija, joka on kirjoittanut useiden nuortenkirjojen lisäksi Tampere-aiheisia historiallisia romaaneja. Hän voitti valtion kirjallisuuspalkinnon Tampereelle sijoittuvalla teoksellaan *Filmaus seis* (1978). Esillä olevassa helppolukuisessa kirjassa joukko nuoria jää vahingossa yöksi lukittuun Pyynikin näkötorniin.

59. HUITULA, KRISTIAN (s. 1973)

Kalevala. Kristian Huitula 1998.

Kristian Huitula on Suomen kansainvälisimpiä sarjakuvantekijöitä. Sarjakuvaromaanien rinnalla hän on piirtänyt *Muumeja, Miina ja Manu* -sarjaa sekä *Angry Birds* -puuhakirjan. Kaksiosaisen sarjakuvamuotoisen *Kalevalan* tarina sisältää kansalliseepoksen kaikki 50 runoa, ja se on ilmestynyt myös englanniksi. Esillä olevassa osassa on ensimmäiset 26 runoa.

60. KORPELA, RIITTA (s. 1957 Ilmajoki)

Ti-Ti Nallen laululeikit. Kuvittanut Ulla Vaajakallio.

Satusiivet/ Lasten Parhaat Kirjat 1998.

Lasten musiikkikasvatuksen ammattilaisen Riitta Korpelan vuonna 1989 luoma nallehahmo tuli tunnetuksi Pikku Kakkosen kautta. Myöhemmin se on seikkaillut myös omilla tallenteillaan. Näyttelyssä olevassa laulukirjassa on tarinoita sekä lauluja nuotteineen. Korpela asuu nykyisin Ikaalisissa, missä on myös Ti-Ti Nallen talo.

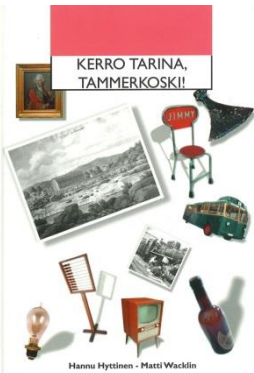

61. HANNINI, PETRI (Petri Hänninen, s. 1973 Raahe)

Franz ja kapteeni Nemon sukellusvene. Kuvittanut Jukka Lemmetty.

Art House 1999.

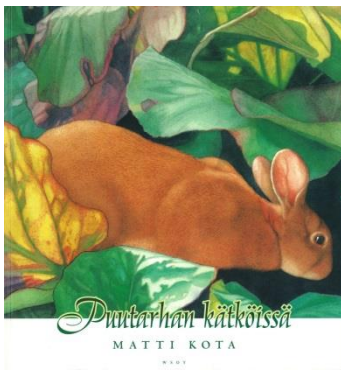
Petri Hanninilta on ilmestynyt kaksi lasten- ja nuortenkirjaa. Lisäksi hän kirjoittaa sarjakuvakritiikkejä ja käsikirjoituksia sekä tekee sarjakuvia ja kuvituksia. Näyttelykirjassa Franz pääsee merimatkalle kapteeni Romppaisen ja tämän eriskummallisen miehistön kanssa. Seikkailu muuttuu jännittäväksi, kun Franz kohtaa yksisilmäisen merten kauhun, merirosvokapteeni Puusilmän.

62. HYTTINEN, HANNU (s. 1940) & WACKLIN, MATTI

Kerro tarina, Tammerkoski! Tampereen kaupunki 1999.

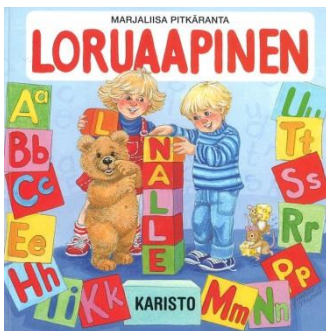
Kahden toimittaja-tietokirjailijan kirjoittama teos koostuu kertomuksista, jotka ovat silminnäkökuvauksenomaisia tarinoita Tammerkosken seudulta noin 7 000 vuoden ajalta. Hannu Hyttinen on erikoistunut Tampereen murteeseen ja sanontoihin, ja häneltä on ilmestynyt kaksi murre-sanakirjaa. Matti Wacklin puolestaan tallentaa tamperelaista kaupunkikulttuuria, ja häneltä on ilmestynyt useita Tampereeseen liittyviä teoksia.

63. KOTA, MATTI (s. 1939 Viipuri)

Puutarhan kätköissä. WSOY 1999.

Graafikko Matti Kota on toiminut päätoimisena kuvittajana ja pitkään myös kirjagrafiikan opettajana Lahden muotoiluinstituutissa. Hän on kuvittanut parisenkymmentä eri kirjoittajan lastenkirjaa ja useiden kymmenien kirjojen kansikuvia. Näyttelyssä mukana oleva teos on ainoa, jossa on Kodan itsensä laatima teksti. Valokuvamaisen yksityiskohtaisessa kuvakirjassa suomalaista kasvimaailmaa ympäröi vahva japanilaisen kulttuurin tunnelma. Pieni poika Joonas elää mielikuvituksen siivittämää päiväänsä eri roolihahmoissa: milloin hän on Lucky Luke, Ritari Lancelot, intiaani tai japanilainen Nobu-San.

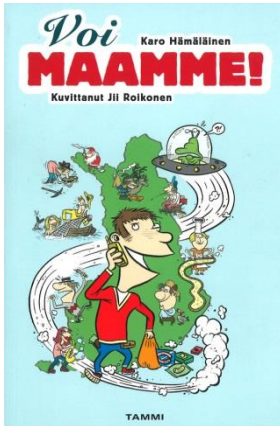
64. PITKÄRANTA, MARJALIISA (Marja-Liisa)

(1941 Virrat – 2003 Virrat)

Loruaapinen. Karisto 1999. – Esillä 2. p. Karisto 1999.

Marjaliisa Pitkäranta työskenteli somistajana Tampereen Stockmannilla ennen kuin ryhtyi vapaaksi taiteilijaksi 1970-luvulla. Pitkärannan heleä, tunnistettava tyyli on monille tuttu varsinkin tonttuaiheisista satukirjoista sekä koulujen lukukirjoista. Eniten hän kuvitti muiden kirjoittamia tekstejä. Näyttelyssä mukana oleva teos on pienemmille lapsille tarkoitettu kotiaapinen, joka sisältää uusia ja vanhoja runoja ja loruja, kansansatuja ja pieniä tarinoita. Hän on myös koonnut ja kuvittanut tietokirjan *Lasten oma metsäkirja* (1999). Pitkärannan korttien keräilijät perustivat vuonna 1998 ihailijakerhon, johon kuuluu yli 300 jäsentä.

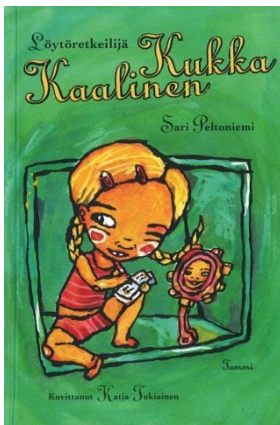
IV 2000-luku: TV-sankareita ja sarjakirjoja

65. HÄMÄLÄINEN, KARO (s. 1976 Mikkeli) ks. myös **93**

Voi maamme! Kuvittanut Jii Roikonen. Tammi 2000.

Tampereella asuva kirjailija Karo Hämäläinen on toiminut kirjailijanuransa rinnalla kirjallisuuskritiikin verkkolehden *Kiiltomadon* päätoimittajana vuodesta 2007. Hämäläinen debytoi humoristisella, helppolukuisella lastenromaanillaan *Samuli, Helsingin herra* vuonna 2000, minkä jälkeen *Kirjava kukko* -kustantajasarjaan kuuluvia lastenkirjoja Samulin seikkailuista on ilmestynyt yhdeksän osaa vuoteen 2010 mennessä. Esillä oleva teos valottaa kirjailijan toista puolta: se sisältää ikärajat ylittävää, huumoripitoista faktaa Suomesta ja suomalaisista. Vuonna 2002 kirjalle ilmestyi rinnakkaisteos *Mikä Eurooppa?*

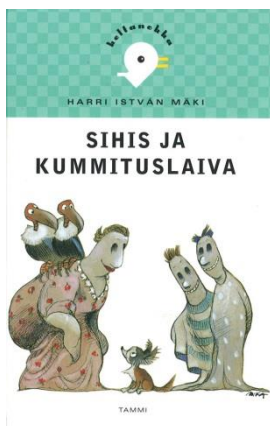

66. PELTONIEMI, SARI (s. 1963 Kauhava) ks. myös **112, 113**

Löytöretkeilijä Kukka Kaalinen. Kuvittanut Katja Tukiainen.

Tammi 2000.

Äidinkielen opettajana toimiva, Lempäälässä asuva Sari Peltoniemi on kirjoittanut useita lastenkirjoja sekä nuorille suunnattua fantasiaa; kirjailija muistetaan myös *Noitalinna huraa!* -yhtyeen klassikkokappaleen *Pikkuveli* sanoittajana ja esittäjänä. Näytteillä on kirjailijan esikoisteos, jonka alle kouluikäinen päähenkilö osaa puhua eläinten ja esineiden kieltä. Peltoniemi sai Anni Polva -sarjakirjapalkinnon vuonna 2009 koko *Kukka Kaalinen* -sarjastaan.

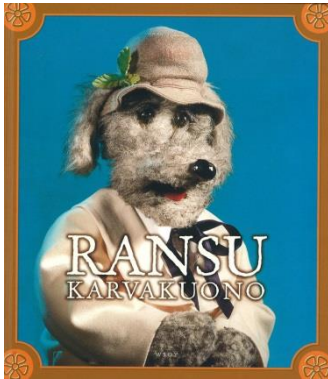
67. MÄKI, Harri István (s. 1968 Tampere) ks. myös **107**

Sihis ja kummituslaiva. Kuvittanut Mika Launis.

Tammi 2002. (Keltanokka)

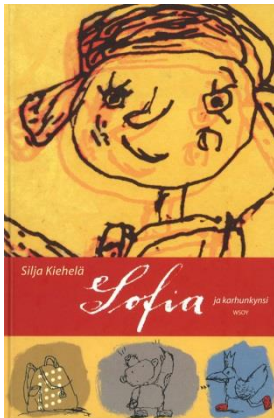
Harri István Mäki on tuottelias kirjailija, joka on toiminut Oriveden opistossa sanataiteen opettajana. Ammatiltaan hän on teatteriohjaaja. Monet Mäen kirjat sijoittuvat Tampereelle, kuten *Siperian legioona ja aikaloukku* (2009), jossa matkataan aikakoneella 1800-luvulle Finlaysonin tehdasalueelle. Aloittelevat lukijat ovat pitäneet hänen *Keltanokka*- ja

Kirjava kukko -kustantajasarjoissa julkaistuista helppolukuisista kirjoistaan (*Sihis*-sarja, *Luke*-sarja ja *Naamiosankarit*-sarja). Esillä on *Sihis*-sarjan aloitusosa, jonka pääosassa on koira chihuahua.

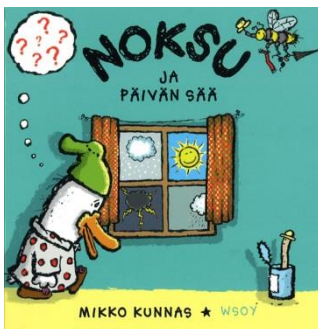
68. NÄTTILÄ, PERTTI (s.1934 Viipuri) &
KINNUNEN, RAIMO J. (s. 1931 Rääkkylä)
Ransu karvakuono. WSOY 2002.

Pertti Nättilä on eläkkeellä oleva Yleisradion TV2:n lastentoimituksen päällikkö. Hän toimi Pikku Kakkosesta tutun Ransu Karvakuonon, koirahahmoisen käsinuken äänenä vuodesta 1978 lähtien. Näytteillä olevaan teokseen on koottu Ransun kirjeitä kotiväelleen ja otteita päiväkirjasta hänen televisiouransa ajoilta. Tekstit on laadittu yhdessä Raimo J. Kinnusen kanssa, jonka vaimo Eevaliisa Holma-Kinnunen teki Ransu-nuken vuonna 1977, silloin Fransiscus-nimiseksi nukketeatteri Mustan ja Valkean Ratsun tarpeisiin. Vuonna 2002 sekä Ransu että Pikku Kakkonen täyttivät 25 vuotta.

69. KIEHELÄ, SILJA (s. 1968)
Sofia ja karhunkynsi. Kuvittanut Martti Ruokonen. WSOY 2003.

Lempäälässä asuvan Silja Kiehelän esikoisromaani on viisas ja syvälinen lastenromaani, joka käsittelee kiusaamisen teemaa monitasoisesti. Sofia riitaantuu koulussa parhaan ystävänsä kanssa ja joutuu yksinäisyyden noidankehään, josta ei löydy ulospääsyä ilman unisiskon ja aikuisten apua. Teos sai Lasten LukuVarkaus -palkinnon vuonna 2004.

70. KUNNAS, MIKKO (s. 1962)
Noksu ja päivän sää. WSOY 2003.

Mikko Kunnas on animaattori, jonka tuotantoa on esitetty Pikku Kakkosessa 1990-luvulta alkaen. Kansainvälisestikin menestynyt animaatiisarja *3 ässä* siirrettiin seikkailemaan myös kuvakirjoihin, joihin tekstit laati Simo Ojanen. Näyttelykirjana on televisiosta tutun Noksu-ankan seikkailusta kertova kuvakirja pienimmille lukijoille. Mikko Kunnas on kuvittaja Mauri Kunnaksen veljenpoika.

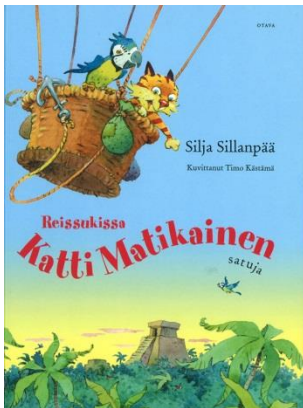
Haaveiden nuorallatanssi

71. LEINO, KATARIINA (s. 1966)

Haaveiden nuorallatanssi. WSOY 2003. (Bulevardi)

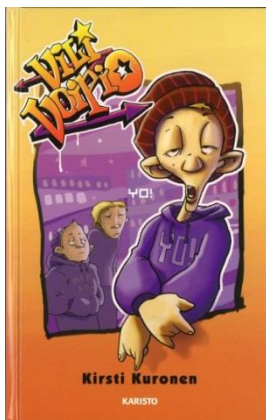
Kirjailija ja yrittäjä Katariina Leino on kirjoittanut nuortenkirjojen lisäksi näytelmiä ja toiminut dramaturgina. Esillä oleva esikoisteos sijoittuu Tampereelle ja kertoo lahjakkaan, nuoruutensa viulunsoitolle uhranneen Lotan pyristelystä irti sukunsa naisten vallasta. Kirjailijantyön ohella Leino toimii Musiikkiteatteri Palatsin taiteellisena johtajana. WSOY julkaisi nuorille suunnattua Bulevardisarjaa vuosina 2000–2005 ja siinä julkaistiin muun muassa Terhi Rannelan ja Salla Simukan esikoisteokset.

72. SILLANPÄÄ, SILJA (s. 1975 Hämeenkyrö)

Reissukissa Katti Matikainen. Satuja. Kuvittanut Timo Kästämä. Otava 2003.

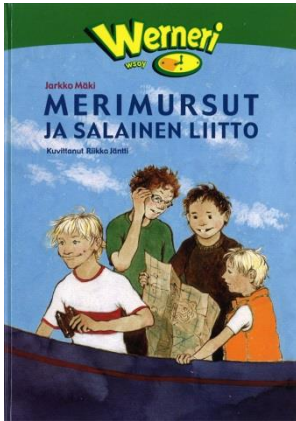
Silja Sillanpää on käsikirjoittanut ja dramatisoinut monia televisioanimaatioita. Erityisesti hänet tunnetaan Pikku Kakkoseen käsikirjoittamistaan ohjelmista *Katinkontti* ja *Syrhämä*, joissa hän myös esiintyy. Esillä oleva kirja sisältää Katinkontista tutun Katti Matikaisen seikkailuista kertovia satuja. Hahmo sai alkunsa 5-vuotiaan Henna-tytön piirroksesta vuonna 2001 ja on edelleen tuttu roolihahmo erilaisissa lastentapahtumissa. Vantaalle vuonna 2004 muuttanut Sillanpää on hämeenkyröläistäustansa ja Ikaalisten Jyllin-mökkinsä myötä 45-prosenttinen pirkanmaalainen.

73. KURONEN, KIRSTI (s. 1966 Lempäälä) ks. myös 101, 102

Vili Voipio. Kannen kuva Jari Paananen. Karisto 2004.

Lempääläläinen Kirsti Kuronen siirtyi lastenkirja-alalle toimittuaan ensin TV2:ssa kameramiehenä ja -ohjaajana, mikä on heijastunut myös vuodesta 2004 julkaistuihin *Vili Voipio* -sarjan (2004–2009) tarinoihin. Esillä olevan esikoisteoksen päähenkilö on 12-vuotias Vili, ”koominen heeros”, joka hyväntahtoisen ironisesti tarkastelee elämäänsä ja läheisiään. Sekä poikien että tyttöjen suosiossa olleen sarjan lisäksi Kuronen on kirjoittanut neliosaisen alakoululaisista kaksospojista kertovan *Kuituset*-sarjan (2010–2013) ja yksittäisiä romaaneja vähän vanhemmille.

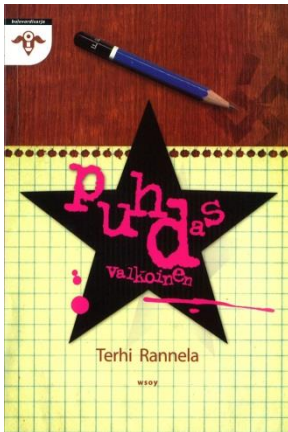

74. MÄKI, JARKKO (s. 1960 Tampere)

Merimursut ja salainen liitto. Kuvittanut Riikka Jäntti.

WSOY 2004. (Wernerit)

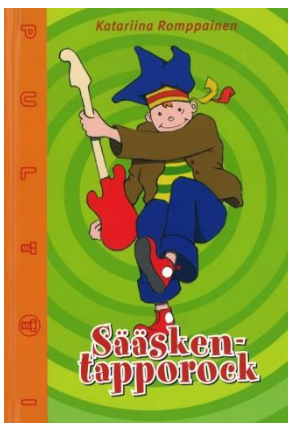
Liike-elämän palveluksessa toimiva Jarkko Mäki on kirjoittanut kolme Seppo Sohvantakusesta kertovaa kuvakirjaa sekä näyttelyssä mukana olevan Wernerit-sarjassa julkaistun lastenromaanin. Siinä Merimursuksi itseään kutsuva poikajoukko löytää autiotalosta aarteen, joka käynnistää hurjan seikkailun. Tampereella syntynyt kirjailija asuu Lempäälässä.

75. RANNELA, Terhi (s. 1980 Outokumpu) ks. myös **98, 115, 116**

Puhdas valkoinen. WSOY 2004. (Bulevardi)

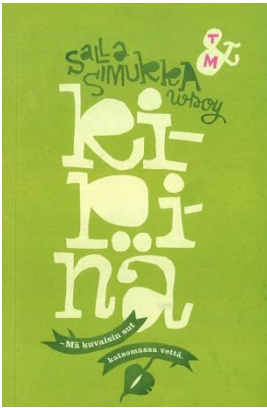
Tampereella asuva Terhi Rannela on vapaa kirjailija ja toimittaja. Jo esillä olevassa esikoisteoksessaan Rannela tarttui rohkeaan aiheeseen. 14-vuotias Reija suorittaa työharjoittelua paikallislehdessä ja saa tehtäväkseen kirjoittaa nuorten näkökulmaa edustavan jutun maahanmuuttajista. Reijaa itseäänkin on kiusattu koulussa venäläistaustansa vuoksi. Myöhemmässä tuotannossaan Rannela ravistelee nuorten lukijoiden käsityksiä muun muassa seksuaali-identiteetistä ja kouluväkivallasta. Hän on kirjoittanut oppaan *Kirjoita nuorille* (2010).

76. ROMPPAINEN, Katariina (s. 1964 Kemijärvi)

Sääskentapporock. Kannen kuva Timo Numminen. Otava 2006. (Pultti)

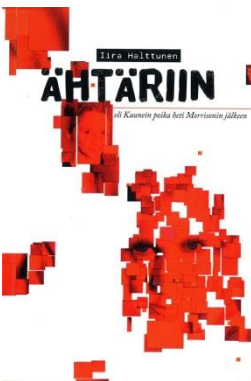
Katariina Romppainen on Akaassa asuva vapaa kirjailija, jonka tuotantoon kuuluu romaaneja sekä nuorille että aikuisille. Hän on ohjannut lasten sanataideryhmiä ja toiminut Pirkkalaiskirjailijat ry:n puheenjohtajana vuodesta 2009. Näytteillä olevassa teoksessa 12-vuotias Vilhelmi järjestää bändilleen keikan Lappiin, eikä kommelluksilta voida välttyä. Kirja on toinen osa Vilhelmi Kososesta kertovassa sarjassa ja kuuluu Otavan suosittuun *Pultti*-sarjaan. Kirja voitti Tampereen kaupungin kirjallisuuspalkinnon.

77. SIMUKKA, Salla (s. 1981 Tampere) ks. myös **93, 120**

Kipinä. WSOY 2006.

Salla Simukka on tamperelainen kirjailija ja suomentaja, joka kirjoittaa kirja-arvioita useisiin lehtiin. *Kipinän* miljöönä on tavanomaisemman rippileirin sijaan Prometheus-leiri, jonne Tapion saattavat pojan molemmat äidit. Kertojaääninä vuorottelevat leiriläinen Tapio ja apuohjaaja Moona. Kirja on neliosaisen Tapiosta ja Moonasta kertovan sarjan aloitusosa.

78. HALTTUNEN, IIRA (s. 1993)

Ähtäriin eli kaunein poika Morrisonin jälkeen. Kirja kerrallaan 2008.

Nuoren Iira Halttusen esikoisnäytelmä syntyi helsinkiläisen KOM-teatterin tekstihautomossa ja sai kantaesityksensä vuonna 2008. Omintakeisella murteella kirjoitettu näytelmä kuvaa murrosikäisten nuorten elämänahdistusta ja vaikeita perheoloja. Tunteet ovat pinnalla, kieli leiskuaa ja musta huumori valaisee ainakin ajoittain muuten traagisia tapahtumaketjuja. Monet teatterit ja teatteriryhmät ovat esittäneet näytelmää eri puolilla Suomea. Teatterikorkeakoulussa dramaturgiaa opiskeleva Iira Halttunen on kirjallisuudentutkija Päivi Heikkilä-Halttusen tytär.

Uusia lasten- ja nuortennäytelmiä julkaistaan Suomessa varsin vähän, mutta vuonna 2008 ilmestyi myös toinen pirkanmaalaisia näytelmätekstejä esittelevä teos, *Pipo silmillä* -kokoelma. Sen kirjoittajina ovat muun muassa pirkanmaalaiset Silja Sillanpää, Karo Hämäläinen, Vilja-Tuulia Huotarinen ja Katariina Leino.

79. VALKAMA, MARJA (s.1957)

Arvi lukee uutiset. Kuvitus Annukka Leppänen. Pieni Karhu 2008.

Nokian Siurossa asuva Marja Valkama on kirjoittanut aiemmin helppolukuisia kirjoja. Esillä oleva teos kertoo 11-vuotiaan Aleksin vauhdikkaasta uusperheestä. Murrosikäinen isosisko pukeutuu mustiin, elävällisellä pikkuveljellä on ADHD, isoäiti ei muista asioita ja kaiken kruunaa puhuva papukaija Arvi. Väljän tekstinsä ja mustavalkoisten kuviansa ansiosta tämäkin kirja sopii erilaisille lukijoille.

80. KOIVISTO, JARI (s. 1954 Rauma)

Miina ja Manu kaupungin kesässä. Satukustannus 2009.

Tamperelainen Satukustannus on julkaissut Miinan ja Manun seikkailuja jo kolmenkymmenen vuoden ajan. Kissahahmot on luonut Teuvo Koskinen eli Teutori (1941 Messukylä – 2000 Tampere). Hän kuvitti ja pääosin myös kirjoitti yhteensä 47 erilaista tarinaa vuosina 1982–98. Sitten *Miina ja Manu* -sarjaa ovat kuvittaneet Jari Koiviston lisäksi ainakin Tuomas Mäkelä ja Kristian Huitula sekä kirjoittaneet muun muassa Juha Henttonen, Petri Merta ja Pia Sivunen. Ensimmäisestä kirjasta, *Miinan ja Manun aapisesta*, on otettu jo 43 painosta. Esillä oleva kirja on pirkanmaalaisen Jari Koiviston kirjoittama ja kuvittama. Siinä Miina ja Manu tutustuvat Tampereen nähtävyyksiin, kuten Tallipihaan, Finlaysonin alueeseen ja kauppahalliin.

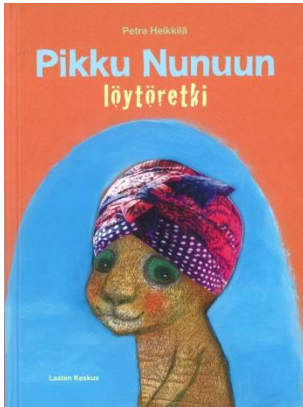

81. MÄKELÄ, RITVA

Mandin ja Aaronin seikkailut museoraitilla. Kauppa.

Valokuvat Merja Ojala. Lempäälä-seura 2009.

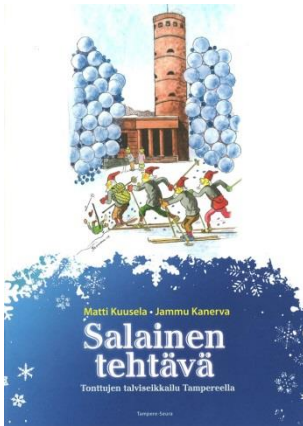
Lempääläisvoimin toteutetun lasten tietokirjan tekijä on Ritva Mäkelä, joka on työskennellyt muun muassa *Lempäälän-Vesilahden Sanomien* päätoimittajana 1976–94. Yleis- ja pienkustantamoiden lisäksi monet muutkin tahot julkaisevat lastenkirjoja. Tämä Lempäälä-seuran kustantama valokuvakirja kertoo Mandin ja Aaronin vierailusta 1950-luvun kauppaan ja sijoittuu Kuokkalan museoraitille Lempäälään. Sarjan muissa osissa lapset tutustuvat pajaan ja parturikampaamoon.

82. HEIKKILÄ, PETRA (s. 1976 Forssa)

Pikku Nunuun löytöretki. Lasten Keskus 2010.

Kuvataiteilija Petra Heikkilä on julkaissut kymmenkunta omaa kuvakirjaa ja runokuvakirjaa sekä kuvittanut Jukka Itkosen runoja ja Helmi Krohnin Hipsuvarvas-tarinoita. Hän on ollut mukana Naivistit Iittalassa -näyttelyssä vuodesta 2006 alkaen. Esillä olevassa, osin kollaasitekniikkaa hyödyntävässä kuvakirjassa afrikkalainen leijonatyttö lähtee löytöretkelle mukanaan kangasliina, joka muuntuu moneksi tilanteen mukaan. Heikkilä on kirjallisuudentutkija Päivi Heikkilä-Halttusen sisar.

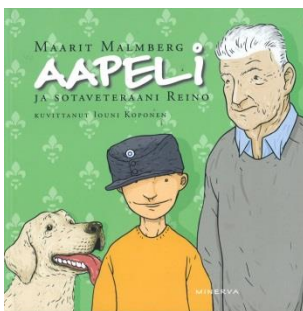

83. KUUSELA, MATTI (s. 1956) & **KANERVA, JAMMU** (s. 1936)

Salainen tehtävä. Tonttujen talviseikkailu Tampereella.

Tampere-seura ry 2010.

Toimittaja Matti Kuusela on ollut Aamulehden palveluksessa vuodesta 1983. Kirjan kuvittaja puolestaan on pakinoitsijana pitkän uran tehnyt tamperelainen Jammu eli Erkki Kanerva. Kirjassa tontut lähtevät Korvatunturilta selvittämään, kuka on Tampereen kiltein aikuinen. Värikäs akvarellikuvitus esittelee tamperelaisille tuttuja rakennuksia, maisemia ja kaupunkinäkymiä niin Pyynikillä, Hämeenpuistossa kuin Keskustorillakin.

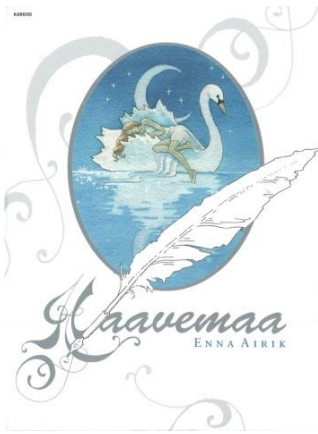

84. MALMBERG, MAARIT (s.1976)

Aapeli ja sotaveteraani Reino. Kuvittanut Jouni Koponen.

Minerva 2011.

Sastamalassa asuva luokanopettaja Maarit Malmberg on kirjoittanut kaksi Aapelin ja Reinon ystävydestä kertovaa kuvakirjaa. Näyttelyssä olevassa esikoisteoksessa Aapeli kuuntelee Karjalasta kotoisin olevan sotaveteraani Reinon muistoja sota-ajan elämästä. Jatko-osa on nimeltään *Aapeli ja evakkomatka* (2011). Sota-aikaa ja pakolaisten asemaa on käsitelty nuortenkirjoissa jonkin verran, muun muassa Tuula Kallioniemi kirjassaan *Kulkuripoika ja tuulen tyttö* (2005), mutta suomalaisissa lastenkirjoissa aihe on vielä harvinainen.

85. AIRIK, ENNA (Hanna Immonen) (s. 1980)

Haavemaa. Karisto 2012.

Nokialla asuva, salanimellä kirjoittava Enna Airik on taiteen maisteri, joka kirjoittaa muun muassa kuvakirjakritiikkiä Lapin Kansaan. Esillä olevassa satukuvakirjassa *Haavemaa* Aana makaa sairaana ja kaipaa kuolleita vanhempiaan. Hän saa lahjaksi hopeoidun päiväkirjan, johon alkaa kirjoittaa tarinaa Haavemaasta. Kun kirja on täynnä, Aana kohtaa kaarisillalla odottavat vanhempansa. Kuvakirjassa vuorottelevat koristeellinen art nouveau -tyylinen akvarellikuvitus ja mustavalkoiset siluettikuvat. Esikoisteoksensa *Sininen torni* (2006) hän kirjoitti nimellä Hanna Immonen.

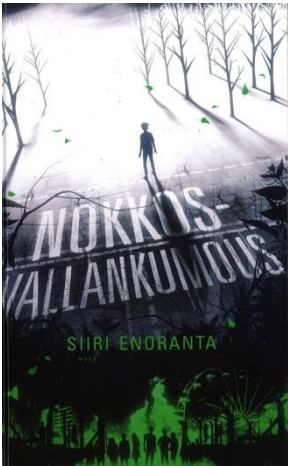
Koulupaketti

86. ALASALMI, PÄIVI. (s. 1966 Haukipudas)

Turhamainen aasi. Kuvittanut Riikka Jäntti. Gummerus 2009.

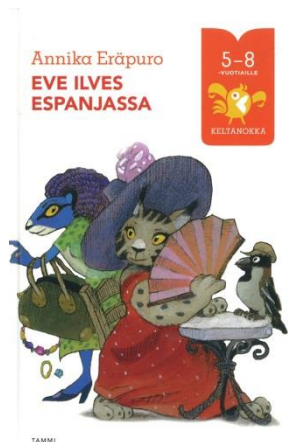
Akaalaisen kirjailija Päivi Alasalmen tuotantoon kuuluu romaaneja, novelleja ja satuja. Esillä oleva teos on kahdentoista sadun kokoelma, joka sai Tampereen kaupungin kirjallisuuspalkinnon. Alasalmi on päivittänyt perinteiset sadut nykyajan roolien ja arvojen mukaisiksi. Sarjaa jatkavat *Sinnikäs meripoika* (2011) ja *Kultainen kissanpentu* (2013), edelleen Riikka Jäntin mustavalkoisin piirroskuvoin kuvittamina.

87. ENORANTA, SIIRI (s. 1987)

Nokkosvallankumous. Kannen kuva Sami Saramäki. WSOY 2013.

Siiri Enoranta aloitti kirjailijanuransa lupaavasti: hänen esikoisteoksensa *Omenmean vallanhaltija* (Robustos 2009) oli Finlandia Junior -ehdokkaana. Sen jälkeen Enoranta on julkaissut uuden kirjan vuosittain. Näyttelyssä mukana oleva romaani on dystopiakuvaus tuhon jälkeisestä maailmasta. Tamperelaiskirjailijan teos sopii niin nuorille kuin aikuisille lukijoille.

88. ERÄPURO, ANNIKA (s. 1962 Kemi)

Eve Ilves Espanjassa. Kuvittanut Mika Launis. Tammi 2012. (Keltanokka)

Tampereella asuva Annika Eräpuro on lastenkirjailija ja kääntäjä. Hän on suomentanut muun muassa tanskalaisen Lene Kaaberbølin fantasia-romaneja. Näyttelyssä esillä olevassa kirjassa ilvestyttö Eve lähtee matkalle Espanjaan ja ratkaisee siinä ohessa arvoituksen. Teos on itsenäinen jatko-osa kirjaan *Eve Ilves aavekaupungissa* (2010) ja julkaistu Tammen helppolukuisessa sarjassa.

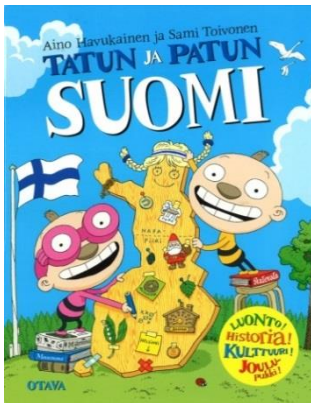
89. HAKALAHTI, NIINA (s. 1966 Oulu)

Tuukka-Omar. Kannen kuva Jukka Lemmetty.

Tammi 2010. (Kirjava kukko)

Kirjailija ja toimittaja Niina Hakalahti on Tampereella olevan Viita-akatemian kirjoittajakoulun pääopettaja. Esillä on hänen ensimmäinen lastenkirjansa, jonka päähenkilö on suomalais-syyrialaisesta perheestä. Vaikka isällä onkin lentävä matto, monikulttuurisuutta käsitellään

luontevasti. Tuukka-Omar tekee ystävänsä Paavon kanssa keksintöjä. He keksivät jopa sen, miten Paavon isän voi pelastaa autotallistumiselta.

90. HAVUKAINEN, AINO (s. 1968) & **TOIVONEN, SAMI** (s. 1971)

Tatun ja Patun Suomi. Otava 2007.

Kansainvälistäkin mainetta nauttiva taiteilijapari Aino Havukainen ja Sami Toivonen on tullut tunnetuksi Outolan veljesten Tatun ja Patun seikkailuista. Jonkin verran he ovat kuvittaneet muidenkin kirjailijoiden tekstejä erikseen tai yhdessä. Esimerkiksi Sinikka ja Tiina Nopolan *Risto Rämpääjien* kuvitus oli vuoteen 2011 saakka heidän käsialaansa, sitten

kuvittajaksi vaihtui Christel Rönns. Näytteillä olevassa teoksessa Outolan pojat tohtori Tatu ja professori Patu perehtyvät Suomen historiaan, sen luontoon ja asukkaisiin, kieleen ja kulttuuriin. Kirja on julkaistu myös englanniksi ja ruotsiksi. Pariskunta asuu nykyisin Mauri Kunnaksen entisessä kotitalossa Sastamalassa.

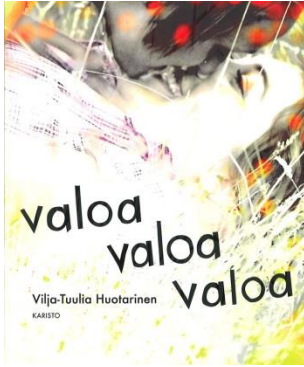

91. HULKKO, JOHANNA (s. 1969 Oulu)

Geoetsivät ja rahakäärön arvoitus. Kannen kuva Jari Paananen.

Karisto 2013.

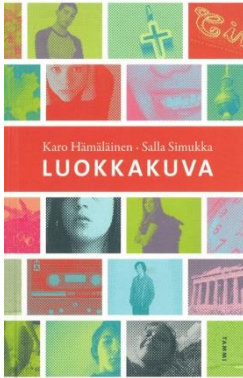
Johanna Hulkko on Nokialla asuva kirjailija, kirjoittamisen ohjaaja ja tv-käsikirjoittaja. Vuonna 2007 hän toimitti nuortenkirjoituksia sisältävän antologian *Korvassani soi mummi*. Hulkolta on ilmestynyt vuonna 2013 kaksi Nokialle sijoittuvaa *Geoetsivät*-kirjaa. Esillä olevassa sarjan ensimmäisessä osassa viidesluokkalainen Raparperi-tyttö ystävineen sattuu löytämään geokätkön sijasta rahakäärön. Pimenevä metsä ja hukkuneet kännykät lisäävät jännitystä.

92. HUOTARINEN, VILJA-TUULIA (s. 1977 Lempäälä)

Valoa valoa valoa. Karisto 2011.

Tamperelainen kirjailija ja runoilija Vilja-Tuulia Huotarinen on kirjoittanut kolmiosaisen *Silja*-sarjan lisäksi esillä olevan metafiktiivisen nuortenromaanin, joka uudisti klassista tyttökirjaperinnettä rohkeasti. Teos sukeltaa kahden neljätoistavuotiaan tytön elämään ja rakkauteen täysillä ja tuo mieleen suomenruotsalaisen Monika Fagerholmin tavan sekoittaa todellisuutta ja harhakuvia. Teos herätti sekä lukijoiden että kriitikoiden kiinnostuksen ja palkittiin Finlandia Junior -palkinnolla. Huotarinen on toiminut Lukukeskuksen julkaiseman nuorten kirjallisuuslehti *Lukufiiliksen* päätoimittajana vuoden 2013 loppuun; hänen seuraajanaan jatkaa Terhi Rannela.

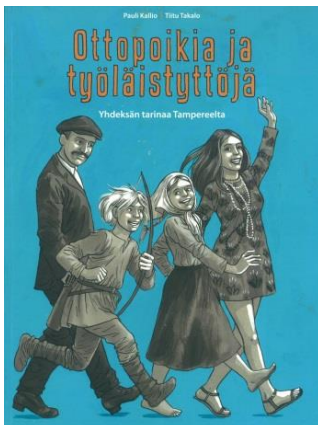

93. HÄMÄLÄINEN, KARO (s. 1976 Mikkeli) ks. myös **65 &**

SIMUKKA, SALLA (s. 1981 Tampere) ks. myös **77, 120**

Luokkakuva. Kannen kuva Eveliina Rusanen. Tammi 2009.

Oman kirjallisen tuotantonsa rinnalla kirjailijapari Salla Simukka ja Karo Hämäläinen on koonnut yhdessä kaksi mummoaiheista vitsikirjaa vuosina 2007 ja 2008. Hämäläinen on tehnyt kirjoja yhteistyössä myös hämeenlinnalaisen Tapani Baggen kanssa. Esillä on 16 novellin kokoelma, joka kertoo yläkouluiäisten nuoruuteen liittyvistä paineista, peloista ja epävarmuudesta eri näkökulmista.

94. KALLIO, PAULI (s. 1960 Nivala) &

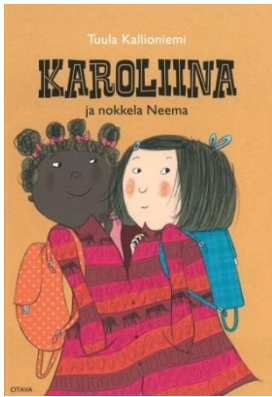
TAKALO, TIITU (Vilja Takalo, s. 1976 Tampere)

Ottopoikia ja työläistyttöjä. Yhdeksän tarinaa Tampereelta.

Kuvat Tiitu Takalo. Tampereen museot, museokeskus Vapriikki 2011.

– Esillä 2. p. 2011.

Pauli Kallio on sarjakuvakäsikirjoittaja ja -kääntäjä, joka on tehnyt yhteistyötä useiden sarjakuvataiteilijoiden kanssa. Hervannassa pitkään asunut kuvittaja ja sarjakuvataiteilija Tiitu Takalo tunnetaan kantaa ottavista feministisistä sarjakuvistaan. Hän on julkaissut muun muassa sarjakuvakirjan *Jää* (2008), jonka on kustantanut tamperelainen Suuri Kurpitsa. Esillä oleva teos kertoo sarjakuvanovellien keinoin tamperelaisten historiasta. Näkemys syntyi tekijöiden ja Vapriikki-museon tutkijoiden tiiviissä yhteistyössä.

95.–96. KALLIONIEMI, TUULA (s. 1951 Kymi)

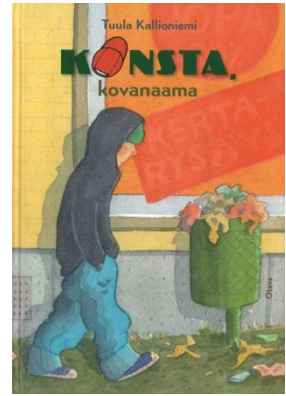
ks. myös **47, 54**

Karoliina ja nokkela Neema.

Kuvittanut Marika Maijala. Otava 2013.

Konsta, kovanaama.

Kuvittanut Leena Lumme. Otava 2009.

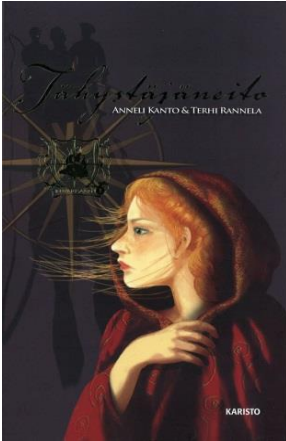
Tuula Kallioniemi aloitti kirjailijanuransa jo 1970-luvulla. Monille hänen kirjoilleen on ominaista toimiva dialogi ja tilannekomiikka. Kautta koko tuotantonsa Kallioniemi on osannut välittää elämäntaidollista sanomaansa vaivihkaa ja huumorin ryydittämänä. Viisiosainen, Aino Havukaisen ja Sami Toivosen kuvittama Reuhurinteen ala-asteesta kertova sarja piti lukijat otteessaan vuosina 1997–2001. Vuonna 2011 alkoi Reuhurinteen uudesta sukupolvesta kertova sarja, jonka kuvittajana aloitti Jii Roikonen. Varsinkin 2000-luvulla Kallioniemi on kuvannut alakoululaisten arkisattumusten lisäksi myös adoptio- ja maahanmuuttajalapsia. Uudet sankarit Konsta ja Karoliina ovat valloittaneet sekä nuoret lukijat että aikuiset. *Karoliina ja nokkela Neema* on *Karoliina*-sarjan seitsemäs osa, jossa ekaluokkalaisen Karoliinan luokalle tulee tansanialais-syntyinen Neema. Kaikki haluavat olla Neeman ystäviä, mutta samalla Karoliina on mustasukkainen uuden tytön suosiosta. *Konsta, kovanaama* kertoo kolmasluokkalaisen Konstan identiteettikriisistä: hän haluaa olla kovis eikä nössö! Teos sai Plättä-palkinnon vuonna 2010.

97. KANTO, ANNELI (s. 1950 Pirkkala) ks. myös **98**

Tulikärpäset. Kannen kuva Noora Katto. Karisto 2010.

Tamperelainen Anneli Kanto on toimittaja ja kirjailija, joka on kirjoittanut myös näytelmiä ja aikuisille suunnattuja historiallisia romaaneja. Kannon ensimmäinen lasten- ja nuortenkirja *Hirvuinen vedenpaisumus ja muita myyttisiä tarinoita* (2007) sisältää muun muassa Tampereen murteella kirjoitetun luomiskertomuksen. Näyttelyssä mukana oleva teos on *Futistyttö*-sarjan ensimmäinen osa, jonka päähenkilö on jalkapalloa harrastava 11-vuotias, Kiinasta adoptoitu Oona. Teoksen kannen on tehnyt **Noora Katto**, joka on tamperelainen kuvittaja ja graafinen suunnittelija. Hän on kuvittanut myös Kannon Virtasen perheestä kertovan kuvakirjasarjan.

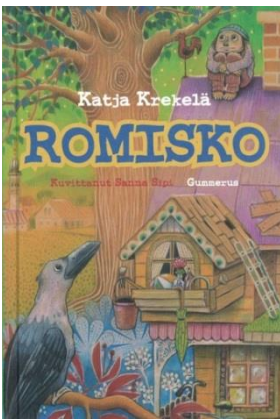
98. KANTO, ANNELI ks. myös **97 &**

RANNELA, TERHI (s. 1980 Outokumpu) ks. myös **75, 115, 116**

Tähystäjäneito. Kannen kuva Anu Sallinen. Karisto 2011.

Anneli Kanto on julkaissut kirjoja kaiken ikäisille kuvakirjoista historiallisiin romaaneihin. Terhi Rannela toimii vapaana kirjailijana, mutta tekee myös sanataideopettajan ja toimittajan töitä. Rannela kirjoitti kahdeksan vuotta juttuja nuortenlehti *Demiin*, mikä toimi hyvänä näköalapaikkana nuorten maailmaan. Esillä olevan, kirjailijoiden yhteistyönä syntyneen fantasiatrilogian ensimmäinen osa kertoo 16-vuotiaan Amayan matkasta kolkolle Khalkoksen saarelle, jossa häntä odottaa yllättävä pakkoavioliitto hallitsijan pojan kanssa.

Kahden kirjailijan kimpakirjoittaminen on ollut tuttua Pirkanmaalla jo 1980-luvulla, jolloin Asko Martinheimo ja Uolevi Nojonen kirjoittivat *Tandem*-sarjansa. 2000-luvulla monet kirjailijat ovat työskennelleen yhdessä, kuten kirjailijapari Karo Hämäläinen ja Salla Simukka. Vuosina 2010–2011 salanimi M. E. Kuusi kirjoitti kaksi nuortenkirjaa. Nimen taakse kätkeytyi kuusi tekijää, Pirkanmaalta Tuula Kallioniemi ja Katariina Romppainen.

99. KREKELÄ, KATJA (s. 1975 Tampere)

Romisko. Kuvittanut Sanna Sipi. Gummerus 2011.

Katja Krekelä on paljasjalkainen tamperelainen. Hänen oleva esikoisteoksensa kertoo serkuksista, Rievusta ja Orpanasta, jotka asuvat vanhassa huvilassa ja pitävät samalla vanhojen tavaroiden puotia, Romiskoa. Kirjaan ilmestyi jatko-osa *Riepu ja iso riipijä* vuonna 2012. Boheemien ystäväysten rinnalla lukija solahtaa muumimaailmasta tuttuun turvallisuuteen ja ajattomuuteen.

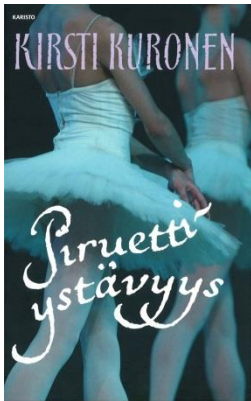
100. KUNNAS, KIRSI (s. 1924 Helsinki) ks. myös **28, 29, 37**

Tapahtui Tiitiäisen maassa. Kuvittanut Christel Rönns.

WSOY 2004.

Kirsi Kunnas on suomalaisen lastenrunouden uudistaja. Hänen vuosikymmeniä jatkunut tuotantonsa käsittää aikuisille ja lapsille suunnatun lyriikan lisäksi satukirjoja, kuvakirjoja ja suomennoksia. *Tapahtui Tiitiäisen maassa* on kokoelma kielellä leikittelevää

runoutta ja satuja yli viidenkymmenen vuoden ajalta. Vuonna 2010 ilmestynyt teos *Kuka on nähnyt tuulen?* sisältää puolestaan Kunnaksen osin vapaasti suomentamia runoja, loruja ja satuja.

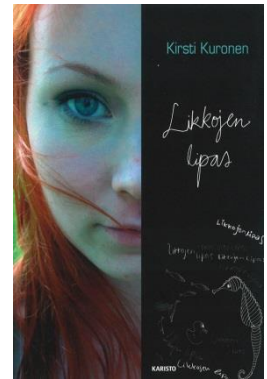
101.–102. KURONEN, KIRSTI (s. 1966 Lempäälä)

ks. myös **73**

Piruettiystävyyks. Karisto 2010.

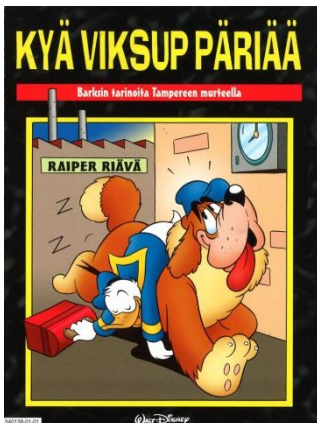
Likkojen lipas. Kannen kuva Antje Sariola.

Karisto 2011 (Siskodisko)

Vili Voipiosta kertovan sarjan jälkeen Kirsti Kuronen on siirtynyt tyttöjen maailmaan. *Piruettiystävyyks* kertoo

14-vuotiaan Ellin balettiharrastuksesta, minkä kautta kuvataan nuoren henkistä kasvua ja suhdetta omaan kehoonsa. Kuronen sai teoksellaan Topelius-palkinnon. Kurosen ensimmäinen runokokoelma *Likkojen lipas* sisältää runoja nuoruuden tunteista ja tapahtumista. Kertojina ja kokijoina ovat Taika ja Aamu vuorotellen.

103. KYÄ VIKSUPÄRIÄÄ.

Barksin tarinoita Tampereen murteella.

Tampereen murteelle kääntänyt Katariina Kallio. Helsinki Media 2001.

Carl Barksin kuvittamia sarjakuvia on julkaistu myös Tampereen murteella. Yleiskielinen laitos on nimeltään *Yrittänyttä ei laiteta* (2001).

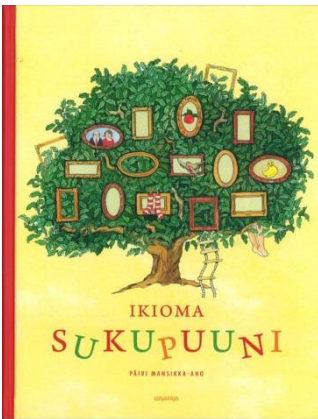

104. LUKKARILA, PÄIVI (s. 1967 Kokkola)

Koitetaan kestää, Nanna. Kannen kuva Sakari Tiikkaja.

Karisto 2007. (Siskodisko)

Tampereella asuva Päivi Lukkarila on ammatiltaan viestintä- ja draamakouluttaja. Näyttelyssä oleva esikoisteos kertoo 14-vuotiaasta Nannasta, joka vanhempiansa eron jälkeen muuttaa äitinsä ja isoveljensä kanssa vanhaan taloon Pohjanmaalle. Äidin naisystävä hämmentää ja uudet olosuhteet vaativat sopeutumista kaikilta, mutta iloa elämään tuovat hoitohevonen ja kirjeenvaihto tamperelaisen ystävän kanssa. Teos sijoittui kolmanneksi Tiina 2006 -kilpailussa ja sai Tampereen kaupungin kirjallisuuspalkinnon. Pienemmille lukijoille Lukkarila on kirjoittanut kahdeksanvuotiaasta ponytyttö Venlasta kertovaa sarjaa.

105. MANSIKKA-AHO, PÄIVI (s. 1966 Tuusula)

Ikioma sukupuuni. Kirjapaja 2009.

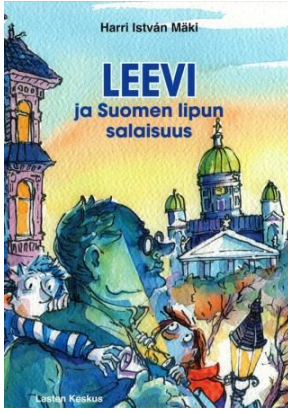
Kangasalainen luokanopettaja ja kuvittaja Päivi Mansikka-aho on kuvittanut muun muassa oppikirjoja, postimerkkejä ja kortteja. Vuonna 2005 hän julkaisi kuvakirjan *Joulupukin valokuva-albumi*, jossa joulupukki matkailee Pohjoismaissa. Esillä oleva, kauniisti kuvitettu sukututkimukseen johdatteleva lasten tietokirja ohjaa lasta täydentämään tietoja oman perheensä ja sukunsa kannalta.

106. MERESMAA, J. S. (s.1983)

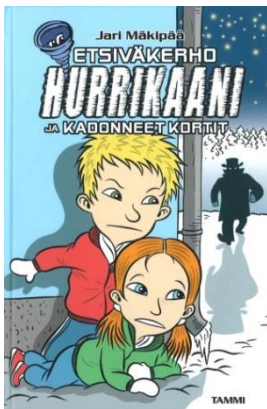
Mifongin perintö. Kannen kuva Susan Fox. Karisto 2012.

J. S. Meresmaa on siviiliammatiltaan puutarhuri. Hän on ollut toimittamassa vuonna 2012 julkaistua *Steampunk! Koneita ja korsetteja* -antologiaa, jossa on useiden kirjailijoiden steampunk-aiheisia novelleja. Teoksen on kustantanut tamperelainen Osuuskumma, jonka perustajajäseniin Meresmaa kuuluu. Näyttelyssä on mukana hänen esikoisteoksensa, joka aloittaa Mifongeista kertovan fantasiasarjan.

107. MÄKI, HARRI ISTVÁN (s. 1968 Tampere) ks. myös **67**
Leevi ja Suomen lipun salaisuus. Kuvittanut Jukka Lemmetty.
 Lasten Keskus 2007.

Tuotteliaan kirjailijan Helsinkiin ja Suomenlinnaan sijoittuva lasten seikkailukirja, jossa tutustutaan Suomen itsenäisyyden alkuvaiheisiin ja tärkeisiin nähtävyyksiin sisarusten Leevin ja Liisan kanssa.

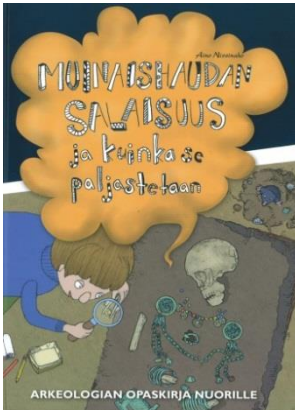
108. MÄKIPÄÄ, JARI (s. 1978)
Etsiväkerho Hurrikaani ja kadonneet kortit.
 Kannen kuva Jii Roikonen. Tammi 2005.

Tamperelainen Jari Mäkipää on työskennellyt TV2:n lastenohjelmien toimittajana, ohjaajana ja tuottajana. Esillä oleva teos aloittaa etsiväkerho Hurrikaanista kertovan kirjasarjan, joka pohjautuu TV2:ssa vuosina 2006–2010 esitettyyn ohjelmaan Operaatio Hurrikaani. Kirjasarjassa seikkailevat neljäsluokkalaiset kaksoset Jesse ja Jenni.

109. NISKA, HEIKKI (s. 1961 Kalajoki)
Satakieli ja lakaisukone. Kuvittanut Virpi Penna. Tammi 2008.

Runoilija Heikki Niska on kirjoittanut aikuislyriikkaa keskipohjanmaan murteella ja nonsense-henkisiä lastenrunoja esimerkiksi WSOY:n Oppi & ilo -sarjaan ja asuu nykyisin Tampereella. Esillä olevassa, värikuvin kuvitetussa runokokoelmassa liikutaan maaseudulla ja kaupungissa, enimmäkseen kuitenkin Helsingissä.

110. NISSINAHO, AINO

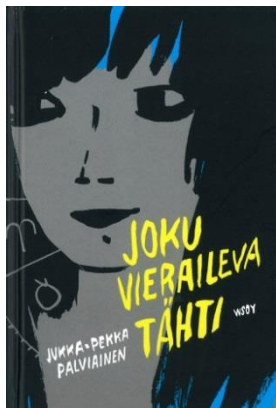
Muinaishaudan salaisuus ja kuinka se paljastetaan. Arkeologian opaskirja nuorille.

Kuvittanut Stina Riikonen. Tampereen museot 2013. (Tampereen museoiden julkaisuja 129)

Lapsille ja nuorille suunnattu värikäs tietokirja arkeologiasta.

Kuvituksena on piirroksuvia, valokuvia ja kuvakollaaseja. Arkeologi

Aino Nissinaho työskentelee Museokeskus Vapriikissa. Kirjan kuvittaja **Stina Riikonen** asuu Tampereella ja on valmistunut kuvataiteilijaksi Lahden Ammattikorkeakoulusta. Hän on ideoinut kansansatujen maailmanlaajuiseen samankaltaisuuteen liittyvän kulttuurikasvatusprojektin, jonka työpajoja hän piti Nokialla ja Senegalissa vuosina 2011–2012.

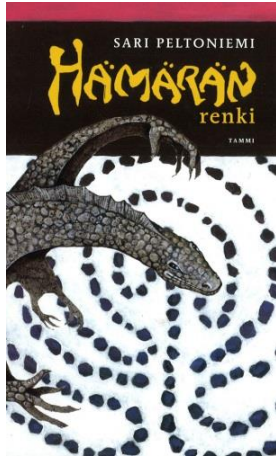

111. PALVIAINEN, JUKKA-PEKKA (s. 1967 Rauma)

Joku vieraileva tähti. Kannen kuva Reetta Niemensivu. WSOY 2011.

Sastamalassa asuva Jukka-Pekka Palviainen on ammatiltaan lastentarhanopettaja. Hän on julkaissut aikuistenkirjojen lisäksi neljä lasten- ja nuortenkirjaa. Esillä olevassa teoksessa tarinaa kertoo vuorotellen yhdeksäsluokkalainen Atte, joka esittää Alpo Korvan roolia Anna-Leena Härkösen *Häräntapposeeseen* perustuvassa näytelmässä, ja

tarkkailuluokalla oleva Anni, jonka taakkana on alkoholiongelmainen äiti ja dementoitunut mummo. Palviainen sai teoksestaan Topelius-palkinnon. Hän sai myös Sastamalan kaupungin kulttuuripalkinnon vuonna 2012.

112.–113. PELTONIEMI, SARI

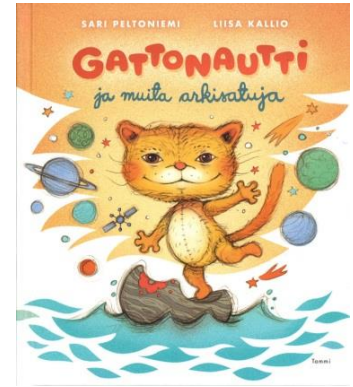
(s. 1963 Kauhava) ks. myös 66

Hämärän renki.

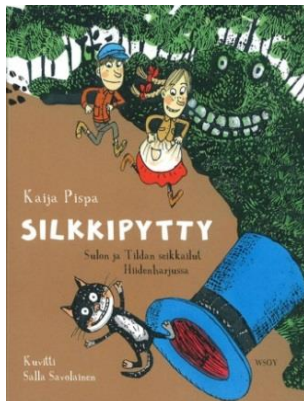
Kannen kuva Sari Airola. Tammi 2009.

Gattonautti ja muita arkisatuja.

Kuvittanut Liisa Kallio. Tammi 2012.

Lempäälässä asuvalta Sari Peltoniemeltä on ilmestynyt Kukka Kaalisesta kertovan lastenkirjasarjan lisäksi nuorten fantasiaa. *Hämärän renki* -teos edustaa vaihtoehtoista historiaa. Kirjassa eletään vuotta 1948, Suomi on hävinnyt sodan Ruotsia vastaan ja venäläinen mahtisuku pitää valtaa. Teos on itsenäinen jatko-osa kirjalle *Suomu* (2007). *Gattonautti ja muita arkisatuja* sisältää kymmenen kertomusta alakoululaisen elämästä ja lapsuuden tunnoista. Joskus arjessakin voi olla aavistus satua tai piirteitä, jotka ylittävät tavanomaiset arkikokemukset.

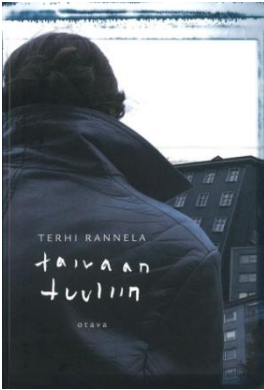

114. PISPA, KAIJA (s. 1955 Ylöjärvi)

Silkkipytty. Sulon ja Tildan seikkailut Hiidenharjussa.

Kuvittanut Salla Savolainen. WSOY 2011.

Ylöjärvellä asuva kirjailija Kaija Pispala julkaisi ensimmäisen sooloteoksensa *Prinssi Pipariksi* (1985) nimellä Kaija Löytty. Kirja julkaistiin uudelleen vuonna 2007 Pispalan nimellä, jolloin kuvittajana oli Elina Warsta. Pispala sai Arvid Lydecken -palkinnon runokirjastaan *Titulein taikasanat* (2004). Näyttelyssä on esillä lastenromaani, jonka minäkertoja hiisi hiis, harjun henki, seuraa Hiidenharjun elämää ja tapahtumia, varsinkin Sulon ja Tildan touhuja. Jälkisanojen mukaan tapahtumapaikan esikuvana on Pispalan kylä entisessä Pirkkalan pitäjässä, nykyisessä Tampereen kaupungissa.

115.–116. RANNELA, TERHI

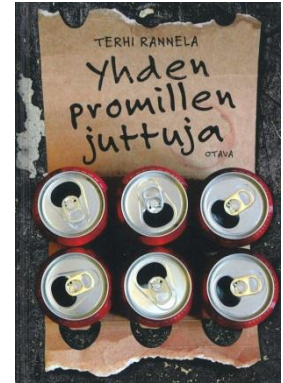
(s. 1980 Outokumpu) ks. myös **75, 98**

Taivaan tuuliin.

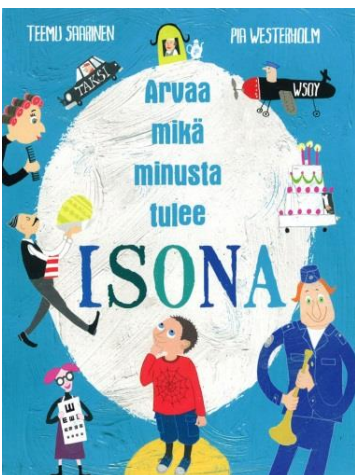
Kannen kuva Emmi Kyytsönen. Otava 2007.

Yhden promillen juttuja.

Kannen kuva Timo Numminen. Otava 2012.

Tamperelainen Terhi Rannela tunnetaan kanta-aottavista romaaneistaan. Hän käsittelee kirjoissaan nuorten elämänskysymyksiä koskettavasti ja moralisoimatta. Tyttöjen ja naisten asema ja yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus ovat hänelle tärkeitä. *Taivaan tuuliin* on kertomus 16-vuotiaasta, yksinäisestä Aurasta, joka jatkaa äitinsä tutkimusta saksalaisesta terroristista Ulrike Meinhofista ja kohtaa sielunveljensä, kymmenen vuotta vanhemman Henrin. Henri käyttää Auran ulkopuolisuutta hyväkseen ja manipuloi tämän viemään koululle pommin. Ilmestyessään teos ei herättänyt laajaa yleistä keskustelua varmastikaan siksi, että sen aihe oli liian arka: osuihan romaanin julkaisuajankohta viiltävällä tavalla yksin todellisten koulusurmien kanssa. Teos on käännetty saksaksi vuonna 2011 nimellä *Blown away*, ja se saavuttaa epäilemättä klassikkoaseman 2000-luvun nuorten epätoivon kuvauksena. *Yhden promillen juttuja* sisältää lyhyitä kertomuksia 16–18-vuotiaiden nuorten alkoholin sävyttämästä Suomesta 2010-luvulla ja ne sopivat sekä aiheensa että esitystapansa vuoksi hyvin yläkouluikäisten lukulistalle. Aikuiskirjallisuuden puolella vuonna 2013 debytoinut monipuolinen kirjailija aloittaa kirjallisuuslehti *Lukufiiliksen* päätoimittajana vuoden 2014 alusta.

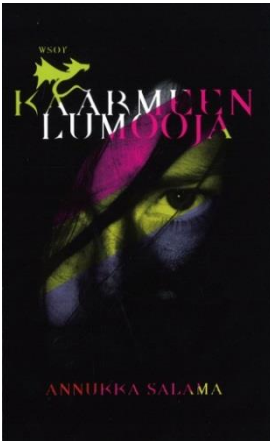
117. SAARINEN, TEEMU

Arvaa mikä minusta tulee isona. Kuvittanut Pia Westerholm.

WSOY 2011.

Teemu Saarinen on julkaissut jo viitisentoista lasten- ja nuortenkirjaa ja lisäksi Tove Janssonin hahmoihin perustuvia muumitarinoita Tammen Muumilukemistoon. Nyt esillä olevassa isokokoisessa, värikkäässä kirjassa Pöllö Huuhkanen tutustuttaa Hilmaa ja Reimaa eri ammatteihin. Mukavalla tavalla esitetyn tietoaineuksen puolesta kirjaa voi lukea sekä alle kouluikäisten että alaluokkalaisten kanssa.

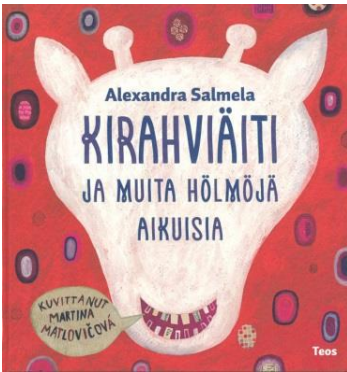
Kirjan on kuvittanut tamperelainen **Pia Westerholm** (s. 1959), joka on kuvittanut sekä muiden tekstejä että kokonaan oman kuvakirjan *Lemmikkiloma Las Palmasissa* (2010).

118. SALAMA, ANNUKKA (s. 1980)

Käärmeenlumooja. WSOY 2012.

Annu Salama on opiskellut muun muassa arkkitehtuuria ja valmistunut medianomiksi. Hän toimii Yleisradion lasten- ja nuortenohjelmien taustatoimittajana ja asuu Tampereella. Esillä on kirjailijan esikoisteos, joka aloitti faunoideista kertovan fantasiasarjan. Skeittausta harrastava Unna on ketterä kuin orava. Hän tutustuu salaperäisen Rufuksen jengiin ja saa kuulla, ettei olekaan lajissaan ainutlaatuinen. Jatko-osa *Piraijakuiskaaja* ilmestyi vuonna 2013.

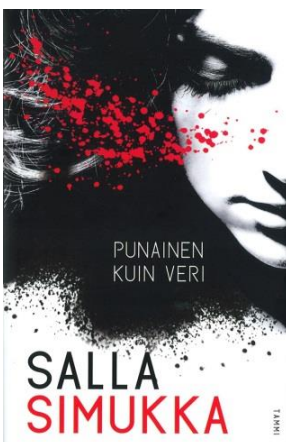

119. SALMELA, ALEXANDRA (s. 1980 Bratislava)

Kirahviäiti ja muita hölmöjä aikuisia.

Kuvittanut Martina Matlovicová. Teos 2013.

Alexandra Salmela (s. 1980) on slovakialaissyntyinen kirjailija, joka asuu Tampereella ja kirjoittaa suomeksi. Salmelan esikoisromaani *27 eli kuolema tekee taiteilijan* oli Finlandia-ehdokkaana vuonna 2010, vaikkei kirjailijalla ollut palkinnon ehtona ollutta Suomen kansalaisuutta. *Kirahviäiti ja muita hölmöjä aikuisia* on Salmelan ensimmäinen lastenkirja ja se sisältää 21 pientä tarinaa, joissa aikuiset hölmöilevät lapsia enemmän. Kirjan on kuvittanut yksi Slovakian arvostetuimmista kuvittajista Martina Matlovicová.

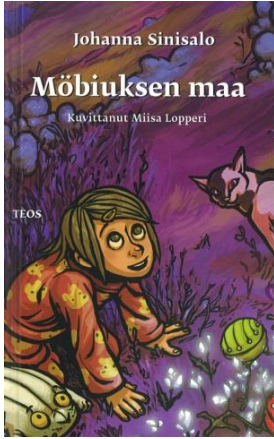

120. SIMUKKA, SALLA (s. 1981 Tampere)

Punainen kuin veri. Tammi 2013. ks. myös **77, 93**

Salla Simukan trilogian alitusosa sijoittuu Tampereelle. Siinä 17-vuotias Lumikki Andersson joutuu trillerimäiseen seikkailuun, jonka tapahtumapaikkoina ovat muun muassa Pyynikki ja Kalevankankaan hautausmaa. Kerronnan intensiteetti tuo mieleen Stig Larssonin *Millenium*-sarjan. Trilogian toinen osa *Valkea kuin lumi* ilmestyi syksyllä 2013 ja päätösosa *Musta kuin eebenpuu* on luvassa keväällä 2014.

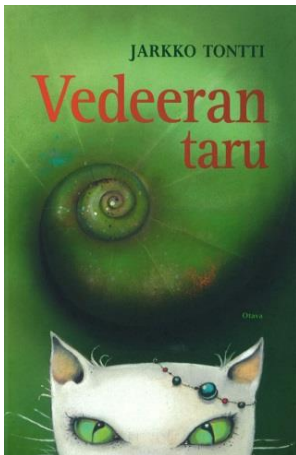
Teossarja tekee historiaa: käännösoikeudet myytiin 33 maahan ennen kuin koko trilogia on vielä edes ilmestynyt! Myös Topelius-palkittu teospari *Jäljellä* (2012) ja *Toisaalla* (2012) sijoittuu osin Tampereelle.

121. SINISALO, JOHANNA (s. 1958 Sodankylä)

Möbiuksen maa. Kuvittanut Miisa Lopperi. Teos 2010.

Johanna Sinisalo on Tampereella asuva ansioitunut kirjailija ja käsikirjoittaja, jolta on ilmestynyt yli 40 novellia eri julkaisuissa. Hänen ominta alaansa on science fiction. Hän voitti Finlandia-palkinnon teoksellaan *Ennen päivän laskua ei voi* (2000), jonka tapahtumat sijoittuvat Tampereelle, muun muassa Koillis-Tampereella sijaitsevan Halimasjärven maastoon. Näyttelykirjassa Pispalan ja Tahmelan alueella varttuva kahdeksanvuotias Pii-tyttö löytää rannerenkaan ja pääsee rinnakkaiseen maailmaan, jossa hän selviytyy lukeneisuutensa avulla. Hän nimittäin tietää, että pienetkin voivat tehdä suuria tekoja, kuten vaikkapa Narnian tarinoissa.

122. TONTTI, JARKKO (s. 1971 Tampere)

Vedeeran taru. Otava 2012. Kannen kuva Heli Hieta.

Jarkko Tontti on kirjailija, runoilija ja ihmisoikeusjuristi. Hän on toiminut Suomen PENin eli kirjailijoiden kansainvälisen sananvapausjärjestön puheenjohtajana vuodesta 2011 lähtien ja kuuluu ulkoasiainministeriön ihmisoikeusasiain neuvottelukuntaan. Puoliksi Kangasalla ja puoliksi Helsingissä asuvan Tontin ensimmäinen lastenkirja *Vedeeran taru* on kertomus haltijatyöstä ja ihmispojasta, joiden ystävyys joutuu koetukselle ihmisten ja haltijoiden kiistellessä rikkauksia kätkevästä saaresta. Kirja voitti Lasten LukuVarkaus -palkinnon vuonna 2013. Maalauksellisen kannen on tehnyt **Heli Hieta** (s. 1966). Kansikuvien lisäksi Hieta on kuvittanut muun muassa Kaarina Helakisan satuihin pohjautuvat kuvakirjat *Prinsessan siivet* (1999) ja *Mies joka halusi nähdä koko maailman* (2001) sekä Jaakko Hämeen-Anttilan kokoaman teoksen *Tuhat ja yksi yötä* (2010). Hiedan värikylläiset lasten- ja nuortenkirjakuvitukset ilmentävät sadulle ominaista ajattomuutta, unelmia ja mielikuvituksen iloa.

Tekijälistat

Listoissa mukana pirkanmaalaisia kirjailijoita ja kuvittajia, joilla on lasten- ja nuortenkirjatuotantoa

1) Merkittäviä muualle muuttaneita

Hahnsson, Theodolinda (1838 Tyrvää – 1919 Helsinki)
 Hakkarainen, Olli (Kaarlo Olavi) (1941 Tampere – 1998 Helsinki)
 Ikola, Kaisa (s. 1974 Lapua)
 Jacobsson, Ritta (oik. Riitta Helena Nurmi) (s. 1950 Tampere)
 Juvonen, Riikka (s. 1955 Kangasala)
 Jylhä, Yrjö (1903 Tampere – 1956 Turku)
 Koivisto, Tarmo (s.1948 Orivesi)
 Kunnas, Mauri (s. 1950 Vammala)
 Louhi, Kristiina (s. 1950 Helsinki)
 Manninen, Raili (s. 1940 Tampere)
 Miettinen, Aulikki (s.1951 Tampere)
 Niemensivu, Reetta (s. 1979 Parkano)
 Nopola, Sinikka (s. 1953 Helsinki)
 Nopola, Tiina (s. 1955 Helsinki)
 Nousiainen, Inka (s. 1976 Juva)
 Ojanen, Simo (s. 1940 Urjala)
 Pennanen, Eila (1916 Tampere – 1994 Tampere)
 Pohjanpää, Lauri (1889 Helsinki – 1962 Helsinki)
 Polva, Anni (oik. Polviander, o.s. Heinonen) (1915 Pietari – 2003)
 Savolainen, Katri (Palmroth) (1898 Ruovesi – 1982 Tampere)
 Sinervo, Helena, Helsinki (s. 1961 Tampere)
 Syväjärvi, Annastiina (s. 1982 Luvia)
 Vaara, Elina (1903 Tampere – 1980 Helsinki)
 Walldén, Netta (s. 1973 Orivesi)
 Wickström, Mika (s. 1965 Tampere)
 Virvatuli, Annikki (1884 Hämeenkyrö – 1964 Juuka)
 Vuoristo, Liisa (1927 Tampere – 2009 Espoo)

2) Pirkanmaalaisia kirjailijoita ja kuvittajia, jotka eivät ole mukana näyttelyssä

Aalto, Irja	Renvall, Viola
Ahonen, JP	Ritvanen, Heikki
Friman, Terhi	Salo, Pilke
Gauffin, Seija	Salonen, Merja
Hiisku, Liisa	Strömmer, Arne O.
Ikonen, Jani	Suomela, Laura
Jokinen, Timo	Syvälä, Maria
Junttila, Päivi	Tamminen, Juuse
Ketola, Pentti	Tarujoki, Fanny
Keltto, Mauri	Tikka, Vuokko
Kokkila, Timo	Tilsa, Jukka
Kutilla, Kirsti	Törmä, Salme
Laesvirta, Sigurd	Vahtera, Lena
Laitinen, Pentti	Vänni-Seppänen, Mirja
Lehto, Pentti	
Lehtonen, Saara	
Luostarinen, Päivi	
Matintupa, Tuula T.	
Merta, Petri	
Mäkinen, Jukka	
Määttä, Timo	
Nyberg, Matti Asseri	
Ojala, Ossi	
Parmasalo, Matti (Palmroos)	
Pihlajamäki, Veikko	
Puolamäki, Katja	
Puro, Arja	
Rahkonen, Pekka	
Rauskanen, Paavo	
Reinikainen, Satu	

3) Näyttelyssä mukana olevat kirjailijat ja kuvittajat

- Aho, Hannu **45**
 Airik, Enna **85**
 Alasalmi, Päivi **86**
 Arohonka, Eino ks. Honka, Aaro
 Asunta, Heikki **14**
 Asunta, Marja **46**
 Enoranta, Siiri **87**
 Eräpuro, Annika **88**
 Finne, Jalmari **2, 3**
 Hakalahti, Niina **89**
 Halttunen, Iira **78**
 Hannini, Petri (Hänninen) **61**
 Havukainen, Aino **90**
 Heikkilä, Petra **82**
 Helminen, Alli **32**
 Hieta, Heli **122**
 Honka, Aaro **18, 36**
 Huitula, Kristian **59**
 Hulkko, Johanna **91**
 Huotarinen, Vilja-Tuulia **92**
 Hyttinen, Hannu **62**
 Hämäläinen, Karo **65, 93**
 Hänninen, Petri ks. Hannini, Petri
 Härmä, Leena **17**
 Immonen, Hanna ks. Airik, Enna
 Joutsen, Britta-Lisa **31**
 Kallio, Pauli **94**
 Kallioniemi, Tuula **47, 54, 95, 96**
 Kanerva, Erkki **83**
 Kanto, Anneli **97, 98**
 Katto, Noora **97**
 Kaukovalta, Eila **13**
 Kaukovalta, Ilpo ks. Valta, Kauko
 Kaukovalta-Perttunen, Soile **23**
 Keskinen, Pentti ks. Paja, Pentti
 Kesävuori, Saara ks. Sarkkinen, Saara
 Kiehelä, Silja **69**
 Kivi, Ainikki **9, 15, 20**
 Kivi, Anna (Anna-Täti) **7**
 Koivisto, Jari **80**
 Korpela, Riitta **60**
 Korte-Suonpää, Marja-Leena **55**
 Koskimies, Pirkko **42**
 Kota, Matti **63**
 Krekelä, Katja **99**
 Kumara, Aino-Inkeri **34**
 Kunnas, Kirsi **28, 29, 37, 100**
 Kunnas, Mikko **70**
 Kuronen, Kirsti **73, 101, 102**
 Kuusela, Matti **83**
 Kärkönen, Orvo ks. Orvo-setä
 Lahtinen, Anni **50**
 Lappalainen, Ines **30, 35**
 Lehtinen, Hannu **27**
 Lehtipuu, Hannu ks. Lehtinen, Hannu
 Leino, Katariina **71**
 Leskinen, Juice **56**
 Lilja, Anni **1**
 Lukkarila, Päivi **104**
 Malmberg, Maarit **84**
 Mansikka-aho, Päivi **105**
 Martinheimo, Asko **38, 52, 57**
 Meresmaa, J. S. **106**
 Mäkelä, Ritva **81**

- Mäki, Harri István **67, 107**
 Mäki, Jarkko **74**
 Mäkipää, Jari **108**
 Niska, Heikki **109**
 Nissinaho, Aino **110**
 Nojonen, Uolevi **39, 49**
 Numminen, M. A. **43**
 Nättilä, Pertti **68**
 Orvo-setä (Orvo Kärkönen) **12**
 Paja, Pentti **33**
 Paloheimo, Oiva **24**
 Palviainen, Jukka-Pekka **111**
 Peltoniemi, Sari **66, 112, 113**
 Pispä, Kaija **114**
 Pitkäranta, Marjaliisa **64**
 Porras, Kirsti **16**
 Rannela, Terhi **75, 98, 115, 116**
 Rauta, Hanna **4**
 Riikonen, Stina **110**
 Romppainen, Katariina **76**
 Saarinen, Teemu **117**
 Salama, Annukka **118**
 Salmela, Alexandra **119**
 Salmelainen, Eino **8**
 Sarkanen, Aune ks. Somersalo, Aili
 Sarkkinen, Saara (nyk. Kesävuori) **53**
 Savisaari, Urho **25**
 Seppälä, Arto **48**
 Sillanpää, Silja **72**
 Simukka, Salla **77, 93, 120**
 Siniluoto, Aili **19**
 Sinisalo, Johanna **121**
 Suonpää, Juha **55**
 Somersalo, Aili (Tarvas) **5, 6, 10, 20**
 Tarvas, Aili ks. Somersalo, Aili
 Takalo, Tiitu **94**
 Teittinen, Veijo **40**
 Teutori (Teuvo Koskinen) **80**
 Toijala, Anneli **58**
 Toivonen, Sami **90**
 Tontti, Jarkko **122**
 Tuominen, Tellervo **51**
 Wacklin, Matti **62**
 Walakorpi, Urho W. **21**
 Valkama, Marja **79**
 Valta, Kauko (Ilpo Kaukovalta) **11**
 Westerholm, Pia **117**
 Virtanen, Rauha S. **26, 41**
 Väänänen, Kaija **22**
 Ylä-Nojonen, Ahti Uolevi ks. Nojonen,
 Uolevi

Luettelon kuvituksessa käytetyt kuvat:

- s. 1. Kartta Sauli Rantamäki. Kirjasta Henttonen–Bertell–Virtasola: *Maakuntiemme kasvot*. Kansakoulun nuorisotyön keskus 1964.
 s. 2. Lastenkirjainstituutti. Esitteen kansi 2013.
 s. 4. Tiina-raitti. Esitteen kansi 2011.
 s. 6. Pikku Kakkosen logo Facebook-sivuilta.
 Muut kuvat ovat näyttelyssä mukana olevien kirjojen kansikuvia.